

PROGRAMACIÓN

DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA

CURSO 2022 – 2023

(CURSOS LOMCE)

IES DO CASTRO

VIGO

Introducción

No presente curso o Departamento de Filosofía impartirá as seguintes materias LOMCE:

Valores Éticos	- 2º,4º ESO
Filosofía	- 4º ESO
Historia da Filosofía	- 2º Bacharelato
Filosofía Nivel Superior	- 2º Bachillerato Internacional (BI) - Psicología, vinculada ao BI - Teoría do coñecemento (TdC)
Psicología	- 2º Bacharelato
Ética e Filosofía do Dereito	- 2º Bacharelato

VALORES ÉTICOS 2º / 4º ESO

Introdución:

A materia de Valores Éticos ten como obxectivo básico orientar o alumnado adolescente na escolla do seu proxecto de vida persoal. A orientación de Valores Éticos permitirá que ese proxecto se vaia enchendo de xeito acorde coa racionalidade práctica. Isto supón que o proxecto, por racional, vai requirir virtudes intelectuais como o rigor, a coherencia, a honradez intelectual ou o apego á realidade. Pola dimensión práctica desa racionalidade, o proxecto requirirá que o alumnado vaia construíndo, desde a reflexión, un código ético de valores e normas que determinarán as súas decisións para guiar a súa conduta de tal xeito que realce a súa dignidade persoal e, ao mesmo tempo, permita a súa realización plena e feliz como persoas e a promoción de relacións sociais marcadas polo recoñecemento das outras persoas, o respecto cara a elas, e pola finalidade de alcanzar cotas cada vez maiores de xustiza, tanto no nivel máis próximo á persoa como no nivel global.

No plano didáctico, **Valores Éticos** contribúe á consecución das competencias clave. Resulta evidente que o obxectivo de alcanzar maiores competencias sociais e cívicas está na súa propia constitución como materia. Pero a reflexión ética tamén require a posta en práctica da competencia comunicación lingüística, pola necesidade de rigor e claridade na exposición das propias ideas, e da capacidade dialóxica para comprender os puntos de vista alleos e aprender deles. Tamén resulta indispensable fomentar tanto a competencia de aprender a aprender como a de sentido da iniciativa e espírito emprendedor, pois ambas inciden na necesidade de crecemento persoal, tanto na orde do

exercicio dos procesos cognitivos como na do aprecio pola creatividade, o sentido crítico e o non-estancamento. Para a reflexión ética, ademais, é necesario coñecer e dialogar con pensadores/as que, coas súas teorías antropolóxicas, éticas e políticas, foron moldeando tanto a nosa cultura como os valores de respecto, non-violencia, liberdade, igualdade entre as persoas, solidariedade e pluralismo; valores que son o corazón da Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH). É desde eses valores como tamén se analiza o traballo científico e tecnolóxico, polo que tamén se traballa a competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, non desde unha perspectiva substantiva, pero si desde a análise da actividade científico-tecnolóxica como actividade que debe ser acorde a valores éticos universais, tanto nos seus procedementos como nos resultados que dela se poidan obter. Por último, a materia préstase a desenvolver nos alumnos e nas alumnas, tanto en traballos colaborativos como en tarefas individuais, a competencia dixital, que lles permita acceder e seleccionar información, procesala e plasmar as súas creacións en produtos cunha innegable capacidade para a comunicación.

Apúntase, tamén, a oportunidade que brinda a materia para pór en práctica metodoloxías didácticas activas e contextualizadas que faciliten a participación do alumnado en traballos cooperativos, a realización de tarefas, a aprendizaxe baseada en problemas, o estudo de casos, o traballo por retos, etc., metodoloxías todas elas que lle confiren ao alumnado o papel de axente activo da súa propia formación.

Poucas materias afondan no tratamento dos elementos transversais do currículo como a de **Valores Éticos**, tendo algún deses elementos, como a educación cívica e constitucional, como parte nuclear, e necesitando o concurso dos outros, como a comprensión lectora, a corrección na expresión oral e escrita, o uso de ferramentas para a comunicación audiovisual e outros elementos TIC, ou a aposta polo emprendemento como antítese do estancamento e a pasividade. Pero, ademais, na materia abórdanse temas como o desenvolvemento sustentable, o abuso e o maltrato de persoas con discapacidade, ou o fomento da igualdade de oportunidades, porque nestes e en outros é a reflexión ética a quen ten que orientar a nosa conduta.

O currículo da materia está estruturado en **seis bloques temáticos** con enfoques, perspectivas e niveis de fondura diferente. Son os seguintes: "A dignidade da persoa", "A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais", "A reflexión ética", "A xustiza e a política", "Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos" e, por último, "Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía".

En segundo de ESO abórdanse as achegas que, no campo da reflexión moral, fixeron os/as grandes pensadores/as e filósofos/as da historia, así como as conexións necesarias entre o campo da ética, o do dereito e o da política; conexións nas que o concepto de xustiza ocupa un papel central.

No cuarto curso da etapa retómanse xa, pero desde un nivel de afondamento superior, todos os temas que foron xurdindo nos cursos previos, tendo como horizonte que o alumnado, ao final da etapa, estea xa capacitado para levar a cabo o proxecto máis importantes de aqueles nos que se embarcarán: o dunha vida persoal e social digna e satisfactoria.

Obxectivos da Educación Secundaria Obrigatoria:

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación

física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

Competencias clave (CC):

comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSEC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CEC).

2º de ESO

Valores éticos. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. A dignidade da persoa				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Conceptos de persoa achegados pola filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando algunhas definicións achegadas por filósofos/as. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar os conceptos de heteronomía e autonomía, mediante a concepción kantiana da persoa, coa finalidade de valorar a súa importancia e aplicala na realización da vida moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.2.1. Explica a concepción kantiana do concepto de persoa, como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.2.2. Comenta e valora a idea de Kant ao concibir a persoa como un fin en si mesma, rexeitando a posibilidade de ser tratada por outros como instrumento para alcanzar fins alleos a ela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Valores éticos. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Entender a relación entre os actos, os hábitos e o desenvolvemento do carácter, mediante a comprensión do concepto de virtude en Aristóteles e, en especial, o relativo ás virtudes éticas, pola importancia que teñen no desenvolvemento da personalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.3.1. Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.3.2. Enumera algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas ao ser humano, identifica algunhas destas e ordénaas segundo un criterio racional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Diferenzas entre ética e dereito. ▪ B2.2. Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Distinguir, na persoa, os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.1. Distingue entre os ámbitos de acción que corresponden á ética e ao dereito, e expón as súas conclusións mediante unha presentación elaborada con medios informática. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.2. Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expón as súas posibles solucións fundamentadas eticamente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
Bloque 3. A reflexión ética				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Diferenza entre ética e moral. ▪ B3.2. Reflexión ética como guía racional de conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas, e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.1.2. Achega razóns que 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Valores éticos. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		necesario para guiar de xeito racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	xustificuen a importancia da reflexión ética, como unha guía racional de conduta necesaria na vida do ser humano, expresando de forma apropiada os argumentos en que se fundamenta.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Estrutura moral da persoa. ▪ B3.4. Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Köhlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, analizando as súas etapas de desenvolvemento e tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas, libre e racionalmente asumidas, como guía do seu comportamento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.2.1. Sinala en que consiste a estrutura moral da persoa como ser racional e libre, razón pola que esta é responsable da súa conduta e das consecuencias desta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.2.2. Explica as tres etapas do desenvolvemento moral na persoa, segundo a teoría de Piaget ou a de Köhlberg, e as características propias de cada unha, destacando como se pasa da heteronomía á autonomía moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa, e apreciar o papel da intelixencia e da vontade como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Características distintivas dos valores éticos. ▪ B3.7. Valores éticos e dignidade humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.1. Describe as características distintivas dos valores éticos, utilizando exemplos concretos deles e apreciando a súa relación esencial coa dignidade humana e a conformación dunha personalidade xusta e satisfactoria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.2. Emprega o espírito emprendedor para realizar, en grupo, unha campaña destinada a difundir a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE

Valores éticos. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			importancia de respectar os valores éticos, tanto na vida persoal como na social.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Normas. Especificidade das normas éticas. ▪ B3.9. Relativismo moral dos sofistas. ▪ B3.10. Intellectualismo moral en Sócrates e Platón. ▪ B3.11. Relativismo moral fronte a obxectivismo moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Establecer o concepto de normas éticas e apreciar a súa importancia, identificando as súas características e a natureza da súa orixe e validez, mediante o coñecemento do debate ético que existiu entre Sócrates e os sofistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.5.1. Define o concepto de norma e de norma ética, distinguíndoa das normas xurídicas, relixiosas, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.5.2. Sinala quen foron os sofistas e algúns dos feitos e das razóns en que se fundamentaba a súa teoría relativista da moral, destacando as consecuencias que esta ten na vida das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.5.3. Coñece os motivos que levaron a Sócrates a afirmar o "intellectualismo moral", e explica en que consiste e a postura de Platón ao respecto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.5.4. Compara o relativismo e o obxectivismo moral apreciando a vixencia destas teorías éticas na actualidade, e expresa opinións de forma argumentada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais. ▪ B3.13. A ética de Epicuro como ética de fins. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Explicar as características e os obxectivos das teorías éticas, así como a súa clasificación en éticas de fins e procedementais, sinalando os principios máis destacados do hedonismo de Epicuro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.6.1. Enuncia os elementos distintivos das "teorías éticas" e argumenta a súa clasificación en éticas de fins e éticas procedementais, e elabora un esquema coas súas características máis destacadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.6.2. Enuncia os aspectos fundamentais da teoría hedonista de Epicuro e os valores éticos que defende, destacando as características que a identifican como unha ética de fins. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC

Valores éticos. 2º de ESO				
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.6.3. Elabora, en colaboración co grupo, argumentos a favor e/ou en contra do epicureísmo, e expón as súas conclusións cos argumentos racionais correspondentes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.14. O eudemonismo aristotélico como ética de fins. ▪ B3.15. O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Entender os principais aspectos do eudemonismo aristotélico, identificándoo como unha ética de fins e valorando a súa importancia e a vixencia actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.7.1. Explica o significado do termo "eudemonismo" e o que para Aristóteles significa a felicidade como ben supremo, e elabora e expresa conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.7.2. Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles, e a súa relación co que el considera como ben supremo da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.7.3. Achega razóns para clasificar o eudemonismo de Aristóteles dentro da categoría da ética de fins. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.16. O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Comprender os elementos máis significativos da ética utilitarista e a súa relación co hedonismo de Epicuro, clasificándoa como unha ética de fins e elaborando argumentos que apoien a súa valoración persoal arredor desta formulación ética. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.8.1. Fai unha recensión das ideas fundamentais da ética utilitarista: o principio de utilidade, o concepto de pracer, a compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal e a localización do valor moral nas consecuencias da acción, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.8.2. Enumera as características que fan do utilitarismo e do epicureísmo unhas éticas de fins. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.8.3. Argumenta racionalmente as súas opinións sobre a ética utilitarista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE
Bloque 4. A xustiza e a política				

Valores éticos. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico. ▪ B4.2. Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Comprender e valorar a importancia da relación entre os conceptos de ética, política e xustiza, mediante a análise e a definición destes termos, destacando o vínculo entre eles no pensamento de Aristóteles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.1. Explica e aprecia as razóns que dá Aristóteles para establecer un vínculo necesario entre ética, política e xustiza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.2. Utiliza e selecciona información sobre os valores éticos e cívicos, identificando e apreciando as semellanzas, as diferenzas e as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. A política de Aristóteles. ▪ B4.4. Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Coñecer e apreciar a política de Aristóteles e as súas características esenciais, e entender o seu concepto de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade, elaborando un xuízo crítico sobre a perspectiva deste filósofo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.1. Elabora, recorrendo á súa iniciativa persoal, unha presentación con soporte informático, sobre a política aristotélica como unha teoría organicista, cunha finalidade ética e que atribúe a función educativa ao Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.2. Selecciona e usa información, en colaboración co grupo, para entender e apreciar a importancia que Aristóteles lle dá á xustiza como valor ético no que se fundamenta a lexitimidade do Estado e a súa relación coa felicidade e o ben común, e expón as súas conclusións persoais debidamente fundamentadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Relacións entre ética e dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.1.1. Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, as semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD

Valores éticos. 2º de ESO				
Objectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana. ▪ B6.2. Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Recoñecer a importancia da dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, así como a necesidade de establecer límites éticos e xurídicos, coa finalidade de orientar a súa actividade consonte os valores defendidos pola DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.1. Utiliza información de distintas fontes para analizar a dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, avaliando o impacto positivo e negativo que estas poden ter en todos os ámbitos da vida humana (social, económico, político, ético e ecolóxico, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.2. Achega argumentos que fundamenten a necesidade de pór límites éticos e xurídicos á investigación práctica, tanto científica como tecnolóxica, tomando a dignidade humana e os valores éticos recoñecidos na DUDH como criterio normativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.3. Recorre á súa iniciativa persoal para expor as súas conclusións sobre o tema tratado, utilizando medios informáticos e audiovisuais, de xeito argumentado e ordenado racionalmente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Problemas da tecnodependencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Entender e valorar o problema da tecnodependencia e a alienación humana á que conduce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.2.1. Destaca o problema e o perigo que representa para o ser humano a tecnodependencia, sinalando os seus síntomas e as súas causas, e estimando 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT

Valores éticos. 2º de ESO				
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			as súas consecuencias negativas, como unha adición incontrolada aos dispositivos electrónicos, aos videoxogos e ás redes sociais, que conduce as persoas cara a unha progresiva deshumanización.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Utilizar os valores éticos contidos na DUDH no campo científico e tecnolóxico, coa finalidade de evitar a súa aplicación inadecuada e solucionar os dilemas morais que ás veces se presentan, nomeadamente no terreo da medicina e a biotecnoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.3.1. Analiza información seleccionada de diversas fontes, coa finalidade de coñecer en que consisten algúns dos avances en medicina e biotecnoloxía, que formulan dilemas morais (utilización de células nai, clonación, euxeñese, etc.), sinalando algúns perigos que estes encerran de prescindir do respecto á dignidade humana e os seus valores fundamentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.3.2. Presenta unha actitude de tolerancia e respecto ante as opinións que se expresan na confrontación de ideas, coa finalidade de solucionar os dilemas éticos, sen esquecer a necesidade de empregar o rigor na fundamentación racional e ética de todas as alternativas de solución formuladas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE

PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación será continua e terase en conta:

O traballo individual e en grupo que quedará reflectido en traballos escritos. **(70% da nota)**

Establécese a posibilidade dunha proba escrita por avaliación. **(30% da nota). Se a proba non fora realizada engadiríase esta porcentaxe os traballos escritos.**

Se algún/ha alumno/a fose sorprendido/a copiando nalgunha proba ou actividade, dita proba ou actividade serían cualificados cun 0

Actividades de recuperación:

Segundo consideración do profesorado, e se este as considerase necesarias, estas actividades poderán ser:

- Ben unha recuperación de cada avaliación e, polo tanto, dos contidos correspondentes á mesma.
- Ben un exame ordinario no derradeiro mes do curso, no que o alumno/a se examinará dos contidos da/s avaliación/s que non superou, nun exame único.

A nota final obterase facendo a media aritmética entre as tres avaliacións. Precisarase sumar 15 puntos, ao menos, entre as tres avaliacións, non ter máis de unha avaliación suspensa e ter un mínimo de 3 puntos en cada avaliación para poder facer dita media.

A proba extraordinaria de setembro consistirá en realización dun traballo sobre algún tema dos contidos na materia, que será entregado no mes de setembro e sobre o cal o profesorado poderá realizar as preguntas que estime oportunas para comprobar tanto a súa autoría como a comprensión dos contidos reflectidos no traballo.

4º de ESO

Valores éticos. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. A dignidade da persoa				
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ h	▪ B1.1. A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH. ▪ B1.2. Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade. ▪ B1.3. Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana,	▪ B1.1. Interpretar e valorar a importancia da dignidade da persoa como o valor do que parte e no que se fundamenta a DUDH, subliñando os atributos inherentes á natureza humana e os dereitos inalienables e universais que derivan dela, como o punto de partida sobre o que deben xirar os valores éticos	▪ VEB1.1.1. Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano en tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza.	▪ CSC
			▪ VEB1.1.2. Identifica na DUDH os atributos esenciais do ser humano: razón, conciencia e liberdade.	▪ CCL

Valores éticos. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.	nas relacións humanas a nivel persoal, social, estatal e universal.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.3. Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Explicar, baseándose na DUDH, os principios que deben rexer as relacións entre a cidadanía e o Estado, co fin de favorecer o seu cumprimento na sociedade en que viven. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.1. Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado debe respectar e fomentar, nas relacións existentes entre ambos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.2. Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.3. Elabora unha presentación con soporte informático e audiovisual que ilustre os contidos máis sobresaíntes tratados no tema, e expón as súas conclusións de xeito argumentado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Fenómeno da socialización global. ▪ B2.3. Perigos da socialización global á marxe dos valores éticos universais. ▪ B2.4. Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Explicar en que consiste a socialización global e a súa relación cos medios de comunicación masiva, valorando os seus efectos na vida e no desenvolvemento moral das persoas e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.1. Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.2. Sinala os perigos que encerra o fenómeno da 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Valores éticos. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	liberdade de expresión e outros dereitos.	da sociedade, e reflexionar acerca do papel que deben ter a ética e o Estado en relación con este tema.	socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema.	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.3. Diserta acerca do impacto que teñen os medios de comunicación masiva na vida moral das persoas e da sociedade, expresando as súas opinións con rigor intelectual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.4. Valora a necesidade dunha regulación ética e xurídica en relación co uso de medios de comunicación masiva, respectando o dereito á información e á liberdade de expresión que posúen os cidadáns e as cidadás. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CSC
Bloque 3. A reflexión ética				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ f ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH. ▪ B3.2. Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecer que a necesidade dunha regulación ética é fundamental no mundo actual de grandes e rápidos cambios, debido á magnitude dos perigos aos que se enfronta o ser humano, polo que resulta necesaria a súa actualización e a ampliación aos novos campos de acción da persoa, co fin de garantir o cumprimento dos dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.1.1. Xustifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no século XXI, como instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuidores de grandes intereses políticos e económicos e grupos violentos, que teñen ao seu alcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa. ▪ VEB3.1.2. Sinala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CSIEE

Valores éticos. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos que serven como guía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Comprender e apreciar a importancia que teñen para o ser humano do século XXI as circunstancias que o rodean, salientando os límites que lle impoñen e as oportunidades que lle ofrecen para a elaboración do seu proxecto de vida, conforme os valores éticos que libremente elixe e que dan sentido á súa existencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.2.1. Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o/a rodean, identificando as limitacións e as oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral, educativa, económica, familiar, afectiva, etc., co obxecto de deseñar, a partir delas, o seu proxecto de vida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo/a. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Éticas formais e éticas materiais. ▪ B3.5. Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Distinguir os principais valores éticos nos que se fundamentan as éticas formais, establecendo a súa relación coa ética kantiana e sinalando a importancia que este filósofo lle atribúe á autonomía da persoa como valor ético fundamental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.1. Define os elementos distintivos das éticas formais e compáraos cos relativos ás éticas materiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.2. Explica as características da ética kantiana (formal, universal e racional), así como a importancia da súa achega á ética universal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.3. Aprecia, na ética kantiana, o seu fundamento na autonomía da persoa como valor ético esencial e a súa manifestación no imperativo categórico e as súas formulacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Ética do discurso, de Apel e Habermas, como ética formal. Relación coa ética de Kant. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Identificar a ética do discurso, de Habermas e de Apel como unha ética formal, que salienta o valor do diálogo e o consenso na comunidade, como procedemento para atopar normas éticas xustas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.1. Identifica a ética do discurso como unha ética formal e describe en que consiste o imperativo categórico que formula, sinalando as similitudes e as diferenzas que posúe co imperativo da ética de Kant. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.2. Utiliza a súa iniciativa persoal e emprendedora para elaborar unha presentación con soporte informático 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSIEE

Valores éticos. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			acerca das éticas formais, expresando e elaborando conclusións fundamentadas.	
Bloque 4. A xustiza e a política				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Democracia e xustiza. ▪ B4.2. Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Concibir a democracia non só como unha forma de goberno, senón como un estilo de vida cidadá, consciente do seu deber como elemento activo da vida política, colaborando na defensa e na difusión dos dereitos humanos tanto na súa vida persoal como na social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.1. Comprende a importancia que ten para a democracia e a xustiza, que os cidadáns e as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes (defensa dos valores éticos e cívicos, coidado e conservación de todos os bens e servizos públicos, participación na elección de representantes políticos/as, respecto e tolerancia á pluralidade de ideas e de crenzas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza, pagamento dos impostos establecidos, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Perigos dunha globalización sen valores éticos. ▪ B4.4. Promoción dos DDHH por parte dos Estados: fomento e ensino dos valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Reflexionar acerca do deber da cidadanía e dos Estados de promover o ensino e a difusión dos valores éticos como instrumentos indispensables para a defensa da dignidade e os dereitos humanos, ante o perigo que o fenómeno da globalización pode representar para a destrución do planeta e a deshumanización da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.1. Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano o fenómeno da globalización, se non se establece unha regulación ética e política (egoísmo, desigualdade, interdependencia, internacionalización dos conflitos armados, imposición de modelos culturais determinados por intereses económicos que promoven o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC

Valores éticos. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<p>consumismo e a perda de liberdade humana, etc.).</p> <p>▪ VEB4.2.2. Comenta o deber ético e político que teñen todos os estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidas de protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vixencia, e a necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoas; honestidade, lealdade, pacifismo, prudencia, e mutua comprensión mediante o diálogo, a defensa e protección da natureza, etc.).</p>	<p>▪ CSC</p>
Bloque 5. Os valores éticos, o Dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH)				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Dereito e leis: finalidade, características e xustificación ética. ▪ B5.2. Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Apreciar a necesidade das leis xurídicas no Estado, para garantir o respecto aos dereitos humanos, e disertar acerca dalgúns dilemas morais nos que existe un conflito entre os deberes éticos, relativos á conciencia da persoa, e os deberes cívicos que lle imponen as leis xurídicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.1.1. Explica a finalidade e as características das leis xurídicas dentro do Estado e a súa xustificación ética, como fundamento da súa lexitimidade e da súa obediencia. ▪ VEB5.1.2. Debate acerca da solución de problemas nos que hai un conflito entre os valores e principios éticos do individuo e os da orde civil, formulando solucións razoadas, en casos como os de desobediencia civil e obxección de conciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Disertar acerca da teoría de Rawls baseada na xustiza como equidade e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.1. Procura información en internet co fin de definir os principais 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD

Valores éticos. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<p>criterio de imparcialidade; función dos dous principios de xustiza.</p>	<p>como fundamento ético do dereito, e emitir un xuízo crítico acerca dela.</p>	<p>conceptos utilizados na teoría de Rawls e establece unha relación entre eles (posición orixinal e veo de ignorancia, criterio de imparcialidade e función dos dous principios de xustiza que propón).</p>	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.2. Realiza un xuízo crítico acerca da teoría de Rawls e explica a súa conclusión argumentada acerca dela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Os DDHH como ideais irrenunciáveis. ▪ B5.5. Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social. ▪ B5.6. Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Valorar a DUDH como conxunto de ideais irrenunciáveis, tendo presentes os problemas e as deficiencias na súa aplicación, especialmente no relativo ao ámbito económico e social, indicando a importancia das institucións e os/as voluntarios/as que traballan pola defensa dos dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.1. Xustifica racionalmente a importancia dos dereitos humanos como ideais para alcanzar polas sociedades e os Estados, e recoñece os retos que aínda teñen que superar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.2. Sinala algunha das deficiencias no exercicio dos dereitos económicos e sociais (pobreza, e falta de acceso á educación, á saúde, ao emprego, á vivenda, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte informático e audiovisual, acerca dalgunhas institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan pola defensa e respecto dos dereitos humanos: Organización das Nacións Unidas (ONU) e os seus organismos, como FAO, Organismo Internacional de Enerxía Atómica (OIEA), Organización Mundial da Saúde (OMS), Organización das Nacións Unidas para a Educación, a Ciencia e a Cultura (UNESCO), etc., organizacións non 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CD ▪ CSC

Valores éticos. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			gubernamentais como Greenpeace, UNICEF, Cruz Vermella, Media Lúa Vermella, etc., así como o Tribunal Internacional de Xustiza, o Tribunal de Xustiza da Unión Europea, etc.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Dereito á seguridade e a paz. ▪ B5.8. Compromiso coa paz e a solidariedade coas vítimas da violencia. ▪ B5.9. Ameazas á paz. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Entender a seguridade e a paz como un dereito recoñecido na DUDH (no seu artigo 3) e como un compromiso dos españois e das españolas a nivel nacional e internacional (preámbulo da Constitución española), identificando e avaliando o perigo das novas ameazas que xurdiron nos últimos tempos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.4.1. Diserta, en pequenos grupos, acerca da seguridade e a paz como un dereito fundamental das persoas, e aprecia a súa importancia para o exercicio do dereito á vida e á liberdade, elaborando e expresando as súas conclusións (artigo 3 da DUDH). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.4.2. Toma conciencia do compromiso dos españois e das españolas coa paz, como unha aspiración colectiva e internacional recoñecida na Constitución española, e rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.4.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte audiovisual, sobre algunhas das novas ameazas para a paz e a seguridade no mundo actual (terrorismo, desastres ambientais, catástrofes naturais, mafias internacionais, pandemias, ataques cibernéticos, tráfico de armas de destrución masiva, de persoas e de órganos, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.10. As Forzas Armadas na Constitución española. ▪ B5.11. Misións das Forzas Armadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Coñecer a misión atribuída na Constitución española ás Forzas Armadas e a súa relación cos compromisos que España ten cos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.5.1. Coñece, analiza e asume como cidadán ou cidadá os compromisos internacionais realizados por España en defensa da paz e a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Valores éticos. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	<ul style="list-style-type: none"> B5.12. Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución. 	<p>organismos internacionais a favor da seguridade e a paz, reflexionando acerca da importancia do dereito internacional para regular e limitar o uso e as aplicacións da forza e do poder.</p>	<p>protección dos dereitos humanos, como membro de organismos internacionais (ONU, OTAN, UE, etc.).</p> <ul style="list-style-type: none"> VEB5.5.2. Explica a importancia da misión das forzas armadas (artigo 15 da lei de defensa nacional) en materia de defensa e seguridade nacional, de dereitos humanos e de promoción da paz, e a súa contribución en situacións de emerxencia e axuda humanitaria, tanto nacionais como internacionais. VEB5.5.3. Analiza as consecuencias dos conflitos armados a nivel internacional, apreciando a importancia das organizacións internacionais que promoven e vixían o cumprimento dun dereito internacional fundamentado na DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSC
<p>Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.</p>				
<ul style="list-style-type: none"> a b e f h m 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Validez ética dos proxectos científicos e tecnolóxicos. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Identificar criterios que permitan avaliar, de xeito crítico e reflexivo, os proxectos científicos e tecnolóxicos, co fin de valorar a súa idoneidade en relación co respecto aos dereitos e valores éticos da humanidade. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB6.1.1. Utiliza información de forma selectiva para atopar algúns criterios que cumpra ter en conta para estimar a viabilidade de proxectos científicos e tecnolóxicos, considerando a idoneidade ética dos obxectivos que pretenden e a avaliación dos riscos e as consecuencias persoais, sociais e ambientais que a súa aplicación poida ter. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CMCCT CSC CSIEE

Valores éticos. 4º de ESO				
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Códigos deontolóxicos dos axentes sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Estimar a necesidade de facer cumprir unha ética deontolóxica a científicos/as, tecnólogos/as e outros/as profesionais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.2.1. Comprende e explica a necesidade de apoiar a creación e o uso de métodos de control, e a aplicación dunha ética deontolóxica para científicos/as e tecnólogos/as e, en xeral, para todas as profesións, fomentando a aplicación dos valores éticos no mundo laboral, financeiro e empresarial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CSIEE

MATERIAL DIDÁCTICO.

Empregaranse materiais didácticos variados como internet, fragmentos de películas ou documentais, anuncios publicitarios, prensa, textos da biblioteca do centro, textos extraídos de varios autores relacionados coa materia, etc.

4. SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS.

A secuenciación de estándares farase a través de unidades didácticas secuenciadas da seguinte forma:

1ª AVALIACIÓN. UNIDADE 1: Persoa é ética. a dignidade.

UNIDADE 2: Valores éticos (comprensión, respecto e igualdade) nas relacións interpersoais.

2ª AVALIACIÓN. UNIDADE 3: A reflexión ética

UNIDADE 4: Xustiza e política

3ª AVALIACIÓN. UNIDADE 5: Valores éticos e Dereitos Humanos

UNIDADE 6; Valores éticos, ciencia e tecnoloxía

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación será continua, tal e como obriga a LOMCE, e para obter a nota de cada avaliación terase en conta o seguinte:

1)- O 80% da nota de cada avaliación acadarase tindo en conta **algún ou alguns** dos seguintes puntos:

A- Realización dunha proba de preguntas tipo test ou/e de preguntas abertas ou semiabertas dos contidos tratados na correspondente avaliación

B- Realización ou/e exposición dun traballo individual, ou en grupo, en relación cos contidos tratados na correspondente avaliación

C- Realización dun diario de clase

D- Contestación dun cuestionario sobre algún documento, texto, libro ou película visionados na clase

E- Realización dunha presentación sobre os temas e contidos tratados na clase na correspondente avaliación

F- Realización de exercicios de análise e reflexión sobre os diferentes problemas plantexados, etc. nas unidades correspondentes a cada avaliación.

2)- **O 20 % restante da nota, de cada avaliación,** consistirá na observación sistemática do alumnado valorando a participación na clase (individual e o traballo en grupo) oral ou escrita (exercicios de clase, ect). Trátase de avaliar a consecución de competencias relacionadas cos ámbitos lingüístico e de autonomía e iniciativa persoal, entre outros, onde deberá valorarse a pertinencia das intervencións, a calidade das ideas expresadas, a corrección expresiva, etc

Anotación a ter en conta: se algún/ha alumno/a fose sorprendido/a copiando nunha proba ou actividade, dita proba ou actividade serán cualificados cun 0

Calificación.

- de cada avaliación a suma do 80% e o 20% sinalado anteriormente
- da AVALIACIÓN ORDINARIA obterase facendo a media aritmética entre as tres avaliacións. Precisarase sumar 15 puntos, ao menos, entre as tres avaliacións, non ter máis de unha avaliación suspensa e ter un mínimo de 3 puntos en cada avaliación para poder facer dita media.
- da AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA obteráse da calificación da proba escrita global sobre os contidos tratados nas tres avaliacións.

Actividades de recuperación:

1)- Para acadar a nota na AVALIACIÓN ORDINARIA, e segundo consideración do profesorado, as actividades de recuperación poderán ser:

- Ben unha recuperación de cada avaliación e, polo tanto, dos contidos correspondentes á mesma.
- Ben un exame ordinario no derradeiro mes do curso, no que o alumno/a se examinará, nunha proba escrita única, dos contidos da/s avaliación/s que non superou,

2)-Para obter a nota na AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA o alumnado presentarse a unha única proba escrita global sobre os contidos tratados nas tres avaliacións.

Introdución

A materia de Filosofía de cuarto curso de ESO ten como unha das súas finalidades contribuír a dotar o alumnado dunha capacidade básica de comprensión. Esta capacidade, arrancando da propia experiencia humana, das vivencias, das inquedanzas e dos interrogantes que ela mesma suscita, debe catapultar o alumnado ao limiar dunha capacidade de crítica, de argumentación e síntese que, ademais da súa exemplificación filosófica, poida servirille para desenvolverse como persoa e como cidadán ou cidadá, entendendo a radicalidade do saber filosófico como ferramenta de transformación e cambio.

A comprensión de si mesmo/a e do mundo en que se vive, sen esquecer a súa vertente histórica, responde á dimensión teórica da filosofía como "preguntar radical" mediante a procura e tratamento dos grandes interrogantes filosóficos. Xunto a iso, a materia debe proxectar unha dimensión práctica, incidindo basicamente no fomento dunha actitude reflexiva e crítica que non acepte nada preconcebido, e dunha capacidade de pensar que, a través da mediación dialóxica, sexa capaz de argumentar de forma coherente e lóxica. O alumnado, deste xeito, deberá integrar coherentemente as súas ideas e as súas crenzas, someténdoo á crítica e á visión doutras persoas para ser quen de alcanzar un pensamento autónomo que integre os seus coñecementos e os seus valores, comprendendo a particularidade da filosofía como saber radical e global.

Con este tratamento, que permite integrar nunha visión de conxunto a gran diversidade de saberes, capacidades e valores, a filosofía eríxese nunha ferramenta moi interesante para contribuír ao logro das máis importantes expectativas descritas nas competencias clave. É patente que as competencias clave deben estar perfectamente integradas nas propostas curriculares das áreas e materias, para desenvolver, de forma coherente e precisa, os resultados da aprendizaxe que o alumnado debe conseguir. Neste sentido, esta materia, dentro da implicación das competencias clave no sistema educativo español, pode contribuír a desenvolver especialmente as seguintes competencias: comunicación lingüística, aprender a aprender, competencias sociais e cívicas, e conciencia e expresións culturais. Cómpre valorarse que, dun xeito nomeadamente salientable, a materia no seu conxunto debe motivar o alumnado para aprender a aprender, competencia basal para a adquisición do amor ao saber, o que constitúe un eixe paradigmático para afrontar a vida e o mundo, dotando o alumno ou a alumna de valiosos apeiros para, desde a iniciativa persoal, formalo como persoa.

Unha metodoloxía centrada e fundamentada nas competencias clave debe supor novos retos e, especialmente, importantes cambios na forma de entender a concepción do proceso de ensino e aprendizaxe, así como cambios na propia cultura escolar en xeral. Non só se fai necesaria unha estreita vinculación do profesorado no desenvolvemento curricular senón tamén transcendentos cambios nas prácticas de traballo e nos métodos de ensino. A avaliación das competencias require o concurso de estratexias e instrumentos para avaliar o alumnado de acordo cos seus desempeños na resolución de problemas que simulen contextos reais, mobilizando os seus coñecementos, as destrezas, os valores e as actitudes. E cómpre non esquecer, desde logo, a flexibilidade e a variabilidade nos procedementos de avaliación como parte inherente ao entendemento da avaliación como parte integral do proceso de ensino e aprendizaxe e, ao cabo, como un utensilio clave para mellorar a calidade da educación. Neste sentido, estratexias como a autoavaliación, a avaliación entre iguais ou a coavaliación favorecen a

aprendizaxe desde a reflexión activa e desde a posta en práctica das dificultades e as fortalezas do alumnado, tendo o conta o horizonte de participación dos compañeiros e das compañeiras, e desde a colaboración do profesorado na regulación do proceso de ensino e aprendizaxe.

A materia estrutúrase en seis bloques: "A filosofía", "Identidade persoal", "Socialización", "Pensamento", "Realidade e metafísica" e "Transformación". Pode entenderse, dun xeito escolar, que estes bloques representan globalmente un equilibrio, xa que tres deles responden a unha dimensión marcadamente teórica (filosofía, pensamento, realidade e metafísica), mentres os outros tres acentúan máis a vertente práctica da reflexión filosófica (identidade persoal, socialización e transformación). Co desenvolvemento destes bloques o alumnado debe ser quen, a través da internalización, a asimilación e a consecución das competencias clave, de adquirir unhas destrezas teórico-prácticas basais para o avance e a mellora no eido persoal e na interacción social, adquirindo, ao tempo, unha visión filosófica e cultural en xeral.

CONTIDOS / CRITERIOS DE AVALIACIÓN / ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES / COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC):

comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSEC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CEC).

As cuestións obxecto de avaliación serán escollidas dentre os chamados estándares de aprendizaxe, xa que estes formarán parte dos instrumentos que medirán a avaliación final da ESO, no seu día.

Filosofía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. A filosofía				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Conceptos do bloque "A filosofía": filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo, pluralismo, substancia, prexuízo, etc. ▪ B1.2. Modos de pensar: coñecer, opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir, crear. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprender o que é a reflexión filosófica, diferenciándoa doutros tipos de saberes que estudan aspectos concretos da realidade e do individuo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB1.1.1. Define e utiliza conceptos como filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo, pluralismo, substancia ou prexuízo, e elabora un glosario con eles. ▪ FIB1.1.2. Distingue entre, coñecer, opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir e crear. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Explicación racional (logos) e mitolóxica (mito). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Coñecer a orixe da filosofía occidental (onde, cando e por que xorde), distinguíndoa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB1.2.1. Explica as diferenzas entre a explicación racional e a mitolóxica, en 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC

Filosofía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ I	▪ B1.4. Comparativa de textos míticos e racionais ao respecto da cosmoxénese e a antropoxénese.	dos saberes prerracionais, o mito e a maxia, en tanto que saber práctico, e comparándoa con algunhas características xerais das filosofías orientais.	comparación tamén con algunhas características xerais das filosofías orientais. ▪ FIB1.2.2. Le textos interpretativos e descritivos da formación do Cosmos e o ser humano, pertencentes ao campo mitolóxico e ao campo racional, e extrae semellanzas e diferenzas nas formulacións.	▪ CCL
▪ h ▪ I	▪ B1.5. A pregunta polo arché nos presocráticos: solucións de Heráclito, Parménides e Demócrito.	▪ B1.3. Identificar o primeiro interrogante filosófico da filosofía grega, a pregunta pola orixe, e coñecer as primeiras respostas dadas polos primeiros pensadores gregos.	▪ FIB1.3.1. Describe as primeiras respostas presocráticas á pregunta polo arché, coñece os seus autores e reflexiona por escrito sobre as solucións de interpretación da realidade expostas por Heráclito, Parménides e Demócrito.	▪ CCEC ▪ CCL
▪ a ▪ h ▪ I	▪ B1.6. O individuo e a polis en Sócrates e en Protágoras.	▪ B1.4. Coñecer o xiro antropolóxico da filosofía no século V a.C., explicando algunhas das ideas centrais de Sócrates e de Protágoras, e reflexionando sobre a aplicación práctica da filosofía respecto ao individuo e a sociedade en que vive.	▪ FIB1.4.1. Compara a interpretación do ser humano e a sociedade defendida por Sócrates coa exposta por Protágoras, e argumenta a súa propia postura.	▪ CSC
▪ g ▪ h	▪ B1.7. A necesidade de dar sentido como consubstancial ao ser humano.	▪ B1.5. Reflexionar e argumentar, de xeito escrita e oral, sobre o interese, especificamente humano, por entenderse a si mesmo e o que o rodea.	▪ FIB1.5.1. Realiza pequenos ensaios, argumentando as súas opinións de xeito razoado, no que pretenda dar sentido a algún conxunto de experiencias.	▪ CAA ▪ CCL
▪ h ▪ I	▪ B1.8. Funcións da filosofía nas súas vertentes teórica e práctica.	▪ B1.6. Recoñecer as funcións da filosofía en tanto que saber crítico que aspira a fundamentar, analizar e argumentar sobre os problemas últimos da realidade, desde unha vertente tanto teórica como práctica.	▪ FIB1.6.1. Diserta sobre as posibilidades da filosofía segundo as súas funcionalidades.	▪ CCL
Bloque 2. Identidade persoal				
▪ b	▪ B2.1. Conceptos do	▪ B2.1. Comprender a	▪ FIB2.1.1. Define e	▪ CCL

	Filosofía. 4º de ESO			
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ h 	<p>bloque "Identidade persoal": personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicoloxía humanística, psicanálise, etc.</p>	<p>profundidade da pregunta "quen son?", coñecendo algunhas respostas dadas desde a psicoloxía e a filosofía, reflexionar e valorar a importancia de coñecerse a si mesmo/a, e expresalo por escrito.</p>	<p>utiliza conceptos como personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicoloxía humanística, psicanálise, e elabora un glosario con eses termos.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. A personalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Definir o que é a personalidade, así como os principais conceptos relacionados con ela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.2.1. Define e caracteriza o que é a personalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Teorías sobre a personalidade 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Coñecer e explicar as teses centrais dalgunhas teorías sobre a personalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.3.1. Coñece as teses fundamentais sobre a personalidade e argumenta sobre iso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Etapas do desenvolvemento da identidade persoal. Tipos de personalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Recoñecer as etapas do desenvolvemento da identidade persoal, reflexionando sobre os factores que determinan o éxito e o fracaso, e achega a propia opinión razoada sobre estes dous conceptos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.4.1. Le textos literarios nos que se analiza a personalidade dos personaxes, identifica os trazos e os tipos de personalidade, e reflexiona por escrito sobre a temática. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. O inconsciente na psicanálise. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Analizar que se entende por inconsciente no marco do pensamento da psicanálise. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.5.1. Analiza que se entende por inconsciente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ h ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. O innato e o adquirido na formación da personalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Reflexionar por escrito e dialogar en grupo sobre a posible incidencia que a herdanza xenética e o adquirido teñen na formación da personalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.6.1. Le e analiza textos filosóficos, literarios ou científicos cuxo punto de reflexión sexa a herdanza adquirida na formación da personalidade, incidindo no autoconhecimento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. A filosofía da mente e a neurociencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Investigar en internet en que consiste a filosofía da mente e a neurociencia, e seleccionar a información máis significativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.7.1. Investiga e selecciona información significativa sobre conceptos fundamentais de filosofía da mente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. A motivación e os conceptos asociados: emoción, sentimento, necesidades primarias 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Identificar a función e a importancia da motivación como factor enerxético e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.8.1. Define e utiliza con rigor conceptos como motivación, emoción, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Filosofía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.	direccional da vida humana nas súas múltiples dimensións.	sentimento, necesidades primarias e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.	
▪ d	▪ B2.9. A motivación desde a teoría cognitiva: coñecemento e motivación.	▪ B2.9. Recoñecer, no marco da teoría cognitiva, o valor do coñecemento como elemento motivador da conduta humana, reflexionando sobre a consideración do ser humano como animal racional.	▪ FIB2.9.1. Explica as teses máis importantes da teoría cognitiva acerca do coñecemento e a motivación.	▪ CAA
▪ d ▪ h	▪ B2.10. Teoría humanística sobre a motivación. Diferenzas coa teoría cognitivista.	▪ B2.10. Explicar as ideas centrais da teoría humanística sobre a motivación, reflexionando sobre o carácter da motivación como elemento distintivo do ser humano fronte ao simplemente animal.	▪ FIB2.10.1. Explica as ideas centrais da teoría humanística sobre a motivación e expresa a súa opinión razoada ao respecto. ▪ FIB2.10.2. Explica e compara a visión sobre a motivación da teoría cognitivista e a da teoría humanística sobre a motivación.	▪ CAA ▪ CCL ▪ CAA
▪ d ▪ h	▪ B2.11. Condición afectiva humana ▪ B2.12. Impulsos, emocións e sentimentos. ▪ B2.13. Papel do corpo na afectividade	▪ B2.11. Coñecer a condición afectiva do ser humano, distinguindo entre impulsos, emocións e sentimentos, e recoñecendo o papel do corpo na posibilidade de manifestación do afectivo.	▪ FIB2.11.1. Analiza e argumenta sobre textos breves e significativos de autores salientables sobre as emocións, e argumenta por escrito as propias opinións.	▪ CCL
▪ d ▪ h ▪ m	▪ B2.14. Incidencia na conduta das emocións: frustración, desexo e amor.	▪ B2.12. Valorar a importancia da relación entre a motivación e o afectivo para dirixir a conduta humana en diferentes direccións e con distinta intensidade.	▪ FIB2.12.1. Analiza textos e diserta sobre a incidencia das emocións, como a frustración, o desexo ou o amor, entre outras, na conduta humana.	▪ CCL ▪ CSC
▪ b ▪ d ▪ g ▪ h	▪ B2.15. Incidencia na conduta das emocións: A curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito e a compracencia polo estímulo de iniciativas	▪ B2.13. Reflexionar e argumentar sobre a importancia da motivación e das emocións, como a curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito, a compracencia	▪ FIB2.13.1. Argumenta sobre o papel das emocións para estimular a aprendizaxe, o rendemento, o logro de obxectivos e a resolución de problemas, entre outros procesos.	▪ CAA ▪ CCL

Filosofía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		polo estímulo de iniciativas, etc.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.16. As emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.14. Reflexionar sobre o papel das emocións como ferramenta para ser emprendedor/a e creativo/A. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.14.1. Analiza textos en que se describe o papel das emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.17. O ser humano como centro das múltiples perspectivas que se integran no saber orixinario que é a filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.15. Coñecer, desde a historia da filosofía, algunhas das reflexións sobre aspectos que caracterizan o ser humano en canto tal, valorando a función da filosofía como saber orixinario e integrador de múltiples perspectivas cuxo centro común é a persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.15.1. Desenvolve de forma colaborativa un glosario para publicar en internet, coa terminoloxía filosófica da unidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.18. Teorías sobre a alma de Platón e de Aristóteles, e relación nelas entre alma, corpo e afectos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.16. Explicar as teorías da alma de Platón e de Aristóteles, reflexionando sobre a consideración e a relación entre a alma, o corpo e os afectos, que se analizan nesas teorías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.16.1. Explica a teoría da alma de Platón. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.16.2. Explica a teoría da alma de Aristóteles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.16.3. Argumenta a súa opinión sobre a relación entre o corpo e a mente ou alma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.19. A introspección en Agostiño de Hipona. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.17. Coñecer a importancia da introspección sinalada por Agostiño de Hipona, como método de autoconhecimento e de formación da propia identidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.17.1. Explica o que é a introspección segundo Agostiño de Hipona, utilizando este tipo de pensamento en primeira persoa para describirse a si mesmo/a. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.20. O cogito de Descartes ▪ B2.21. O home-máquina dos materialistas franceses do século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.18. Describir e comparar a concepción cartesiana do papel do pensamento como aspecto que define o individuo, fronte ás concepcións materialistas e mecanicistas do home-máquina no materialismo francés do século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.18.1. Expón o significado da tese de Descartes "Penso, logo existo". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.18.2. Expón as súas reflexións sobre as implicacións do materialismo na súa descrición do ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.22. A vontade como elemento definitorio do humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.19. Coñecer a importancia da facultade da vontade como elemento definitorio do humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.19.1. Explica o que é a vontade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Filosofía. 4º de ESO				
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.23. Reflexión filosófica sobre a afectividade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.20. Expresar algunhas das consideracións filosóficas sobre o afectivo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.20.1. Argumenta, desde o plano filosófico, sobre o papel das emocións na consideración do ser humano en canto tal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.24. O ser humano como proxecto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.21. Recoñecer as implicacións filosóficas da idea do home como proxecto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.21.1. Expresa e desenvolve a idea de home como proxecto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE
Bloque 3. Socialización				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Conceptos do bloque "Socialización": individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación, institucionalización, rol, status, conflito e cambio social, globalización, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Identificar o "outro" tal como é na súa individualidade e, ao mesmo tempo, identificalo como un "alter ego" que comparte un espazo e unhas circunstancias comúns, dando lugar á intersubxectividade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.1.1. Define e utiliza conceptos como individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación, institucionalización, rol, status, conflito e cambio social, e globalización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Cultura e sociedade. Compoñentes socioculturais do ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Recoñecer a dimensión social e cultural do ser humano, identificando e distinguindo os conceptos de cultura e de sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.2.1. Define e explica o significado dos conceptos de cultura e de sociedade, facendo referencia aos compoñentes socioculturais que hai no ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ l ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Contidos culturais: institucións, ideas, crenzas, valores, obxectos materiais, etc. ▪ B3.4. Niveis biolóxico, afectivo e cognitivo na internalización da cultura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Identificar o proceso de construción, os elementos e a lexitimación dunha cultura, valorando esta non só como ferramenta de adaptación ao medio, senón como ferramenta para a transformación e a autosuperación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.3.1. Expresa algúns dos principais contidos culturais, como son as institucións, as ideas, as crenzas, os valores, os obxectos materiais, etc. ▪ FIB3.3.2. Coñece os niveis aos que se realiza a internalización dos contidos culturais dunha sociedade; é dicir, a nivel biolóxico, afectivo e cognitivo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CAA ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Elementos do proceso de socialización: socialización primaria e secundaria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Coñecer os elementos do proceso de socialización e relacionalos coa propia personalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.4.1. Describe a socialización primaria e secundaria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Teses fundamentais sobre a orixe da sociedade e o Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Coñecer as teorías sobre a orixe da sociedade e reflexionar de forma escrita sobre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.5.1. Explica as teses fundamentais sobre a orixe da sociedade e o Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Filosofía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		elas, argumentando as propias opinións ao respecto.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. A civilización. Diferenza entre civilización e cultura. Oriente e Occidente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Comprender o sentido do concepto de civilización, relacionando as súas semellanzas e diferenzas co concepto de cultura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.6.1. Explica o que é unha civilización e pon exemplos fundamentados, e investiga e reflexiona sobre as semellanzas e as diferenzas entre oriente e occidente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Comunicación. Comunicación non verbal. ▪ B3.9. A comunicación na época das tecnoloxías da información e da comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Definir o que é a comunicación, analizando as formas de comunicación non verbal, e a incidencia das novas tecnoloxías da información e da comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.7.1. Explica o que é a comunicación e reflexiona sobre as vantaxes e os inconvenientes cando a ferramenta para ela son as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. O individuo como capaz de innovar e crear cambios culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Reflexionar sobre o posible papel activo dun/dunha mesmo/a na construción da cultura e, en canto tal, identificarse como ser creativo e innovador, capaz de xerar elementos culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.8.1. Reflexiona por escrito sobre o papel activo dun/dunha mesmo/a no seu contexto sociocultural, como ser capaz de innovar e xerar cambios culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ h ▪ l ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Diferenzas culturais. Relativismo cultural e etnocentrismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Reflexionar e indagar sobre o relativismo cultural e o etnocentrismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.9.1. Coñece o relativismo cultural e o etnocentrismo, e reflexiona sobre eles, expresando conclusións propias e achegando exemplos con feitos investigados e contrastados en internet. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CD
Bloque 4. Pensamento				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Conceptos do bloque "Pensamento": razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro. ▪ B4.2. Características da racionalidade humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Comprender a facultade racional como específica do ser humano e as súas implicacións, analizando en que consiste a racionalidade e cales son as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB4.1.1. Define e utiliza conceptos como razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB4.1.2. Explica o que é a racionalidade e describe algunhas das súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Posibilidades e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Explicar as teses 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB4.2.1. Explica a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Filosofía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l	límites da razón.	básicas dalgunhas concepcións filosóficas sobre as posibilidades e os límites da razón.	concepción sobre as posibilidades da razón.	
▪ f	▪ B4.4. Racionalidade teórica e racionalidade práctica. Teoría e experiencia.	▪ B4.3. Distinguir a racionalidade teórica da racionalidade práctica, así como teoría e experiencia.	▪ FIB4.3.1. Identifica as dúas posibilidades de aplicación da racionalidade: teórica e práctica.	▪ CAA ▪ CCEC
▪ d ▪ h ▪ l	▪ B4.5. Concepcións contemporáneas sobre a intelixencia. ▪ B4.6. Teoría da intelixencia emocional.	▪ B4.4. Coñecer a concepción contemporánea sobre a intelixencia, incidindo na teoría da intelixencia emocional de Daniel Goleman.	▪ FIB4.4.1. Explica as teses centrais da teoría da intelixencia emocional. ▪ FIB4.4.2. Argumenta sobre a relación entre a razón e as emocións.	▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC
▪ b ▪ g ▪ h	▪ B4.7. A verdade e os seus tipos: a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso. ▪ B4.8. Papel do erro na procura da verdade. O erro como oportunidade.	▪ B4.5. Comprender algúns dos principais tipos de verdade (a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso) e reflexionar sobre a posibilidade de alcanzar a verdade absoluta.	▪ FIB4.5.1. Define algúns tipos de verdade, como son a verdade como correspondencia, a verdade segundo o pragmatismo americano e a verdade desde o perspectivismo. ▪ FIB4.5.2. Reflexiona sobre a parte positiva de equivocarse e a importancia do erro como posibilidade de procura de novas estratexias e solucións.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
Bloque 5. Realidade e metafísica				
▪ h ▪ l	▪ B5.1. Conceptos do bloque "Realidade e metafísica": metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza, cosmos, caos, creación, finalismo, continxente, mecanicismo e determinismo. ▪ B5.2. Metafísica: o seu obxecto e o seu método.	▪ B5.1. Coñecer o significado do termo "metafísica", comprendendo que é a principal disciplina das que compoñen a filosofía, identificando o seu obxectivo fundamental, consistente en realizar preguntas radicais sobre a realidade, e entendendo en que consiste o "preguntar radical".	▪ FIB5.1.1. Define e utiliza conceptos como metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza, cosmos, caos, creación, finalismo, continxente, mecanicismo e determinismo. ▪ FIB5.1.2. Define o que é a metafísica, o seu obxecto de coñecemento e o seu modo característico de preguntar sobre a realidade.	▪ CCL ▪ CCEC
▪ b ▪ f ▪ h ▪ l ▪ n	▪ B5.3. A natureza como esencia e como totalidade: o Universo. ▪ B5.4. Orixe do Universo. Eternidade ou creación.	▪ B5.2. Comprender unha das principais respostas á pregunta acerca do que é a natureza e identificar esta non só como a esencia de cada ser,	▪ FIB5.2.1. Expresa as dúas posibles respostas á pregunta pola orixe do Universo (é eterno ou foi creado), e expón as súas reflexións sobre	▪ CAA ▪ CCEC ▪ CMCCT

Filosofía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Respostas á pregunta pola finalidade do Universo. ▪ B5.6. Respostas á pregunta sobre o posto do ser humano no Universo. 	<p>senón ademais como o conxunto de todas as cousas que hai, e coñecer algunhas das grandes preguntas metafísicas acerca da natureza: a orixe e a finalidade do Universo, a orde que rexe a natureza, se é que a hai, e o posto do ser humano no Cosmos, reflexionando sobre as implicacións filosóficas de cada unha destas cuestións.</p>	<p>as implicacións relixiosas e filosóficas de ambas as dúas.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB5.2.2. Expón as dúas posturas sobre a cuestión acerca de se o Universo ten unha finalidade, unha dirección, ou se non a ten, e argumenta filosoficamente a súa opinión ao respecto. ▪ FIB5.2.3. Analiza textos cuxo punto de reflexión é a realidade física que nos rodea e os interrogantes filosóficos que suscita. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Determinismo e Indeterminismo. Teoría do caos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Coñecer as implicacións filosóficas da teoría do caos, comprendendo a importancia de sinalar se a natureza se rexe por leis deterministas ou se rexe polo azar cuántico, e argumentar a propia opinión sobre como afecta esta resposta de cara á comprensión da conduta humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB5.3.1. Define o que é o determinismo e o indeterminismo, no marco da reflexión sobre se existe unha orde no Universo rexida por leis. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ h ▪ l ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.8. Sentido da existencia. Vida e morte. ▪ B5.9. Sentido da historia. ▪ B5.10. Lugar do ser humano no mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Reflexionar sobre a interrogación polo sentido da existencia, explicando as teses centrais dalgunhas teorías filosóficas da vida, e disertar razoadamente sobre a vida ou a morte, ou o devir histórico, ou o lugar do individuo na realidade, entre outras cuestións metafísicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB5.4.1. Coñece as teses centrais do vitalismo de filósofos/as que reflexionan sobre a vida. ▪ FIB5.4.2. Analiza textos literarios, filosóficos e científicos que versan sobre temas metafísicos como a existencia, a morte, o devir histórico ou o lugar do individuo na realidade, e expón as súas propias reflexións ao respecto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
Bloque 6. Transformación				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Conceptos do bloque "Transformación-ética": vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Coñecer os dous significados do concepto de liberdade de acción (liberdade negativa e liberdade positiva), e aplicarlos tanto no ámbito da sociedade política 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.1.1. Define e utiliza conceptos como vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, determinismo, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Filosofía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	determinismo, indeterminismo e condicionamento.	como no terreo da vida privada ou a liberdade interior.	indeterminismo e condicionamento. ▪ FIB6.1.2. Analiza textos breves sobre o tema da liberdade, e argumenta a propia opinión.	▪ CSC
▪ h	▪ B6.2. Libre albedrío e vontade.	▪ B6.2. Comprender o que é o libre albedrío ou a liberdade interior, en relación coa posibilidade de autodeterminación dun mesmo e coa facultade da vontade.	▪ FIB6.2.1. Explica o que é o libre albedrío e a facultade humana da vontade.	▪ CCL
▪ a ▪ f ▪ g ▪ h	▪ B6.3. Libre albedrío: condicionamentos sociais e políticos. ▪ B6.4. Libre albedrío: xenética e neurociencia.	▪ B6.3. Reflexionar e argumentar sobre a relación entre a liberdade interior e a liberdade social e política.	▪ FIB6.3.1. Expón as súas reflexións sobre a posibilidade de que exista ou non o libre albedrío, tendo en conta os avances no coñecemento da xenética e a neurociencia.	▪ CMCCT ▪ CSC
▪ h	▪ B6.5. O libre albedrío e o determinismo na natureza.	▪ B6.4. Coñecer a existencia de determinismo na natureza, analizando a posibilidade que ten o ser humano de ser libre, tendo en conta que é un ser natural e, en canto tal, sometido ás leis da natureza.	▪ FIB6.4.1. Argumenta sobre as posibilidades do ser humano de actuar libremente, tendo en conta que é un ser natural.	▪ CCL ▪ CSC
▪ h ▪ l	▪ B6.6. Posturas filosóficas sobre o libre albedrío: a do estoicismo, a de Kant e a intermedia, que avoga pola non existencia da liberdade absoluta.	▪ B6.5. Recoñecer as tres posturas sobre o problema da liberdade absoluta ou condicionada: a tese estoica, a negación do sometemento da vontade ás leis naturais de Kant e a posición intermedia, que rexeita non a liberdade, senón a liberdade absoluta.	▪ FIB6.5.1. Expresa diferentes posturas de filósofos en torno ao tema da liberdade.	▪ CSC
▪ b ▪ d ▪ h	▪ B6.7. Conceptos do bloque "Transformación-Estética": estética, creatividade, sinapse neuronal, imaxinación, pensamento diverxente, pensamento converxente e serendipia.	▪ B6.6. Coñecer a estética como a parte da filosofía que estuda o proceso creativo, a experiencia estética e a beleza.	▪ FIB6.6.1. Define e utiliza conceptos como estética, creatividade, sinapse neuronal, imaxinación, pensamento diverxente, pensamento converxente e serendipia.	▪ CCL ▪ CMCCT
▪ g	▪ B6.7. Imaxinación	▪ B6.7. Identificar o que	▪ FIB6.7.1. Le e comenta	▪ CAA

Filosofía. 4º de ESO				
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ h	humana: características. ▪ B6.8. Imaxinación: funcionamento e mecanismos de aparición de novas ideas.	é a imaxinación, en tanto que facultade específica do ser humano, explicando como funciona e cales son as súas características.	textos breves e significativos sobre o mecanismo de aparición de ideas novas.	▪ CCL
			▪ FIB6.7.2. Explica o que é a imaxinación e exemplifícaa mediante a redacción de relatos breves de temática filosófica.	▪ CCL ▪ CSIEE
▪ b ▪ e ▪ g ▪ h ▪ n	▪ B6.9. Creatividade humana.	▪ B6.8. Recoñecer a capacidade humana da creatividade, en tanto que potencialidade existente en todas as persoas e que se consegue adestrando o cerebro.	▪ FIB6.8.1. Analiza textos de literatura fantástica, considerando os elementos especificamente creativos e reflexionando sobre eles.	▪ CCL ▪ CSIEE
▪ g ▪ h ▪ n	▪ B6.10. Fases do proceso creativo.	▪ B6.9. Coñecer as fases do proceso creativo e reflexionar sobre a importancia de que o pensamento diverxente imaxinativo e o pensamento lóxico e racional traballen xuntos.	▪ FIB6.9.1. Explica as fases do proceso creativo.	▪ CSIEE
▪ b ▪ n	▪ B6.11. Principais técnicas de desenvolvemento da creatividade: revisión de supostos e inversión.	▪ B6.10. Coñecer e aplicar algunhas técnicas de desenvolvemento da creatividade.	▪ FIB6.10.1. Utiliza a técnica de desenvolvemento da creatividade coñecida como de revisión de supostos e inversión, e aplícaa sobre algunha teoría filosófica ou científica.	▪ CAA
			▪ FIB6.10.2. Explica as principais técnicas de desenvolvemento da creatividade.	▪ CSIEE
▪ a ▪ b ▪ g ▪ h	▪ B6.12. Técnica do brainstorming.	▪ B6.11. Utilizar a técnica do brainstorming para construír unha historia literaria con temática filosófica.	▪ FIB6.11.1. Utiliza de forma colectiva a técnica do brainstorming para reflexionar sobre temas filosóficos tratados durante o curso.	▪ CAA ▪ CSC
▪ b ▪ g ▪ h	▪ B6.13. Relación entre liberdade e creatividade.	▪ B6.12. Valorar a liberdade como condición básica para a creatividade innovadora, a conexión entre si das ideas preexistentes e a competitividade.	▪ FIB6.12.1. Argumenta sobre o papel da liberdade como condición fundamental para a creación, e razoa a súa opinión.	▪ CCL ▪ CSC
▪ g	▪ B6.14. Elementos que	▪ B6.13. Coñecer as	▪ FIB6.13.1. Explica as	▪ CCEC

Filosofía. 4º de ESO				
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n 	<p>potencian a creatividade: motivación, perseveranza, orixinalidade e medio.</p>	<p>características das persoas especialmente creativas, como a motivación, a perseveranza, a orixinalidade e o medio, e investigar sobre como se poden potenciar esas calidades.</p>	<p>características das persoas especialmente creativas e algunhas das formas en que pode potenciarse esta condición.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.15. Innovación e creación como asunción de riscos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.14. Reflexionar argumentadamente sobre o sentido do risco e a súa relación para alcanzar solucións innovadoras e, xa que logo, a posibilidade de evolucionar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.14.1. Argumenta sobre a importancia de asumir riscos e saír da chamada zona de confort para alcanzar metas e lograr resultados creativos e innovadores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE

ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS.

As orientacións metodolóxicas propostas apuntan á potenciación e consolidación das competencias como elemento esencial do currículo, competencias xa promovidas en etapas educativas anteriores. Será preciso secuenciar o ensino de xeito que se parta de aprendizaxes máis simples para avanzar cara outros máis complexos. De acordo con este criterio, as metodoloxías concretas empregadas polos profesores nesta materia deberán orientarse a:

- Combinar actividades sinxelas e tarefas de maior complexidade para desenvolver as competencias, ensinar a pensar, resolver problemas e situacións reais, desenvolver o pensamento creativo.
- Propiciar a autonomía na busca e procesamento da información pertinente para os temas tratados.
- Incorporar metodoloxías activas que faciliten a aprendizaxe colaborativa e a aprendizaxe por proxectos. Propiciar o traballo en grupo para desenvolver investigacións, debates e outras tarefas en colaboración. Búscase unha educación que vaia máis aló do académico, que expuxen situacións que fomenten a participación do alumnado, e que se involucre na realidade do seu contorno social e tamén a escala global e planetaria.
- Promover a lectura e análise de textos filosóficos e a elaboración de comentarios sobre eles que inclúan reflexións críticas argumentadas.

MATERIAIS DIDÁCTICOS

O libro de texto elixido polo Departamento de Filosofía titúlase **Filosofía . 4º Eso. Autores D. Sánchez Meca, J.D. Mateu Alonso. Ed Anaya. Ano 2016. ISBN: 978-84-698-1149-8.**

Utilizaranse tamén outro tipo de materiais como visualización de documentos, partes de filmes, textos filosóficos relevantes, textos xornalísticos, imaxes, cancións, etc.

SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS.

O libro de texto consta de 12 unidades, que son as seguintes:

1. O saber filosófico.
2. O nacemento da filosofía.
3. A identidade persoal.
4. O ser humano dende a filosofía.
5. Cultura e sociedade.
6. A razón e os sentidos.
7. Racionalidade teórica e práctica.
8. Que é a liberdade?
9. Éticas aplicadas.
10. Que é a realidade.
11. Vida e existencia.
12. Creatividade, arte e procesos creativos

A avaliación das aprendizaxes do alumnado implicará un seguimento do proceso e dos resultados ao longo de todo o curso. A programación, á súa vez, permitirá a adecuación, se fose preciso, de calquera dos elementos que constitúen o currículo ó calendario escolar así como ás circunstancias específicas que poidan presentarse ao longo do curso. Así mesmo, coa finalidade de avaliar as evidencias de aprendizaxe vinculadas aos estándares indicados e a consecución das competencias clave, o profesor utilizará instrumentos variados.

Somos conscientes da dificultade que entraña desenvolver o currículo na súa totalidade.

A **secuenciación** proposta é a seguinte:

1ª avaliación: unidades ...1,2,3,4

2ª avaliación: unidades ...5,6,7,8

3ª avaliación: unidades ...9,10,11,12

Dada dificultade previsible que se pode presentar para poder desenvolver as doce unidades de que consta o programa, se os impondarebles non o permitiran a secuenciación alternativa deixaría en tres unidades por avaliación (como acontece en moitas outras disciplinas coa mesma carga horaria semanal) o seu desenvolvemento.

Quedando entón a seguinte programación :

1ª avaliación: unidades 1,2, 3

2ª avaliación: unidades 4, 5, 6

3ª avaliación: unidades 8,9,10

O calendario escolar para este curso condicionará a distribución das unidades didácticas e as datas de entrega dos exercicios.

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E RECUPERACIÓN DO ALUMNADO.

Observación e análise de tarefas.

- Participación nas actividades da clase e realización de tarefas como: realización de mapas conceptuais, exercicios, comentarios de texto, debates, postas en común.
- Traballos e exercicios ou actividades propostos polo profesor e que preferiblemente entregaranse a través da aula virtual.

Probas control. Cualificación.

Para rexistrar as evidencias de aprendizaxe e comprobar que se axustan aos estándares avaliábeles efectuarase, **alomenos un control** escrito por avaliación e complementarase coa **realización de actividades** propostas polo profesorado. As probas escritas poderán

ser tipo test e/ou de preguntas abasertas ou semiabertas, e contribuirán nun 90% á nota final.

O apartado anterior (**Observación e análise de tarefas**) contará un 10% e servirá tamén para redondear a cualificación da nota da avaliación.

É condición necesaria pero non suficiente para aprobar a avaliación a entrega dos exercicios que mande o profesor/a en tempo e forma.

Aqueles alumnos que copien no exame terán automaticamente a cualificación de cero nese exame.

Recuperación.

Aqueles alumnos/as que non superasen algunha avaliación farán un exame ordinario de cada avaliación durante a seguinte e un exame de recuperación final no último mes do curso no que o alumno/a se examinará dos contidos da/s avaliación/s que non superou, nun exame único. Este exame tamén servirá para aqueles alumnos que desexen subir a súa nota media se ben se terá en conta que, se se presentan o exame e non obteñen un resultado positivo, a súa media anterior veríase afectada por esta nova nota que fará media aritmética con ela.

A nota final obterase facendo a media aritmética entre as tres avaliacións. Precisarase sumar 15 puntos, ao menos, entre as tres avaliacións, non ter máis de unha avaliación suspensa e ter un mínimo de 3 puntos en cada avaliación para poder facer dita media.

HISTORIA da FILOSOFÍA / 2º BACH.

Introdución

Historia da Filosofía, ademais de ser unha materia que dá sentido e continuidade desde unha perspectiva histórica ás ideas que se presentaron nas materias de Filosofía de cuarto de ESO e Filosofía de primeiro de bacharelato, contribúe ao desenvolvemento integral dos alumnos e das alumnas de bacharelato, xa que permite tomar conciencia do seu ser como ser pensante e autónomo, e reflexionar sobre as súas propias crenzas, ideas e conviccións e as do mundo que hai arredor, de xeito crítico e razoado, e rexeitalas e/ou modificalas, ou asumilas como parte de si.

Historia da Filosofía non se presenta como un percorrido cronolóxico polas ideas do pensamento occidental sen máis; tampouco debería ser un simple compendio de autores e autoras, senón un intento de achegamento ao esforzo do ser humano por comprender a realidade e o propio ser humano en todas as súas dimensións. Trátase dunha investigación que nos fará máis libres, permitíranos comprender o pasado e o presente, e proxectar solucións sobre os problemas que se nos formulen no futuro. É no pensar de "outros/as" (e con "outros/as") como se foi configurando ao longo da historia das ideas, como lograremos estimular o noso propio pensamento, ese "sapere aude" kantiano, que nos leve a xerar as nosas propias ideas tendo en conta de onde proceden e respectando as persoas que non pensan coma nós. Ese pensar a través do diálogo de distintos/as autores/as e épocas que foron creando aproximacións ou tendencias cara á verdade respecto aos problemas e ás grandes preguntas que se formulou o ser humano ao longo da súa existencia constitúe a Historia da Filosofía. E nese percorrido, o alumnado deberá reflexionar sobre as razóns da presenza maioritariamente masculina na produción filosófica desde as súas orixes, ao tempo que debe coñecer o pensamento filosófico na muller.

Esta materia contribúe ao desenvolvemento das competencias clave do bacharelato pola súa propia natureza e polo xeito que está articulada, e permite o desenvolvemento persoal e social como cidadán ou cidadá, así como o desenvolvemento profesional no futuro, xa que, como materia terminal do bacharelato, adquire tamén a dimensión de propedéutica para un amplo abano de estudos e profesións posteriores. Historia da Filosofía permítelles aos alumnos e ás alumnas de bacharelato contribuír á consecución das seguintes competencias:

- a) A competencia en comunicación lingüística, a través de disertacións, argumentacións, análises de textos relevantes, definicións de termos, diálogos, exposicións orais e escritas, ensaios filosóficos, etc.
- b) As competencias sociais e cívicas preséntanse asociadas a numerosos estándares de aprendizaxe da materia que poñen o alumnado en relación co proceso de formación e transformación da sociedade humana desde as súas orixes, e permiten coñecer os seus problemas e as respostas que se deron ao longo da historia.
- c) A competencia de aprender a aprender contribúe a que o alumnado sexa quen de aprender por si mesmo, ao consolidar esta faceta noutros ámbitos, así como de cara ao futuro. Xa que logo, pídese reflexionar, aprender en equipo, comprender e explicar, etc.

d) A competencia dixital desenvólvese realizando traballos colectivos a través da TIC, utilizando ferramentas informáticas para realizar presentacións, procuras en internet, etc.

e) Foméntase tamén a consecución, entre outras, da competencia de conciencia e expresións culturais, xa que se recorre constantemente ao diálogo entre épocas e autores/as anteriores, facendo unha revisión das súas achegas ao ámbito das expresións culturais a nivel histórico.

A consecución destas competencias clave por parte do alumnado non se levará a cabo sen un cambio a nivel metodolóxico no proceso de ensino e aprendizaxe que vai supor un reto para os/as profesionais da educación nesta etapa. Este cambio hase concretar na práctica de traballo na aula e na metodoloxía, que lle ha permitir o desempeño ao alumnado dun alto grao de dominio das competencias, apoiándose na aprendizaxe cooperativa e a resolución conxunta de casos ou problemas, que permitan xeneralizar estratexias e aplicalas en situacións similares e reais, aprendendo dos demais. Pódense utilizar procedementos de avaliación variados, como por exemplo rúbricas, escalas, probas orais e escritas, portafolios e traballos de clase, posibilitando a participación do alumnado no seu proceso de avaliación.

Outro aspecto salientable da materia de Historia da Filosofía é o tratamento dos elementos transversais que corresponden ao bacharelato, destacando nomeadamente a comprensión e a expresión orais e escritas en todos os bloques da materia, ou o uso das tecnoloxías da información e da comunicación como elemento transversal no propio currículo da materia, entre outros.

A materia está organizada en cinco bloques: o primeiro é transversal e, por tanto, reaparecerá ao longo de todo o currículo, trátase da análise de textos, a argumentación, as ferramentas de investigación propias da filosofía e as aplicacións das tecnoloxías da información e da comunicación na materia; os outros catro bloques corresponden coas catro épocas máis relevantes da historia no relativo ao pensamento: Grecia Antiga, a Idade Media, a Modernidade e a Ilustración e a filosofía da Idade Contemporánea, que chega a ocuparse de autores/as e problemas actuais. Estes catro bloques están estruturados a través de autores/as salientables, dos/das que se sinala a súa terminoloxía, os textos máis representativos e as súas teorías características, e se contextualizan con outros/as autores/as ou épocas, resaltando á súa vez as súas contribucións á sociedade e á súa época

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Contidos transversais				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comentario de texto. ▪ B1.2. Diálogo filosófico e argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Realizar a análise de fragmentos dos textos máis salientables da historia da filosofía, e ser capaz de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.1.1. Comprende o sentido global dos textos máis salientables dos/das autores/as estudados/as, recoñecendo a orde lóxica da argumentación e as formulacións que se defenden, e é quen de transferir os coñecementos a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<p>outros/as autores/as ou problemas.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.1.2. Analiza as ideas do texto, identificando a conclusión e os conceptos e as ideas relevantes, e recoñece a súa estrutura e a orde lóxica das súas ideas. ▪ HFB1.1.3. Argumenta a explicación das ideas presentes no texto, en relación coa filosofía do/da autor/a e os contidos estudados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Diálogo filosófico e argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Argumentar con claridade e capacidade crítica, oralmente e por escrito, as súas propias opinións sobre os problemas fundamentais da filosofía, dialogando de xeito razoado con outras posicións diferentes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.2.1. Argumenta as súas propias opinións con claridade e coherencia, tanto oralmente como por escrito. ▪ HFB1.2.2. Utiliza o diálogo racional na defensa das súas opinións, e valora a diversidade de ideas e, á vez, apoiándose nos aspectos comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Aplicar adecuadamente as ferramentas e os procedementos do traballo intelectual á aprendizaxe da filosofía, realizando traballos de organización e investigación dos contidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB1.3.1. Sintetiza correctamente a filosofía de cada autor/a, mediante resumos dos seus contidos fundamentais, e clasifícaos nos núcleos temáticos que atravesan a historia da filosofía: realidade, coñecemento, ser humano, ética e política. ▪ HFB1.3.2. Elabora listaxes de vocabulario de conceptos, comprende o seu significado, organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía do autor, e aplícaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CAA ▪ CCL

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HFB1.3.3. Selecciona información de distintas fontes, bibliográficas e de internet, e reconece as fontes fiables. HFB1.3.4. Realiza redaccións ou disertacións, traballos de investigación e proxectos que impliquen un esforzo creativo e unha valoración persoal dos problemas filosóficos formulados na historia da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> d g m 	<ul style="list-style-type: none"> B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.4. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación na realización e na exposición dos traballos de investigación filosófica. 	<ul style="list-style-type: none"> HFB1.4.1. Utiliza as ferramentas informáticas e da web 2.0. (wikis, blogs, redes sociais, procesador de textos, presentación de diapositivas ou recursos multimedia, etc.) para o desenvolvemento dos traballos. HFB1.4.2. Realiza procuras avanzadas en internet sobre os contidos da investigación, e decide os conceptos adecuados. HFB1.4.3. Colabora en traballos colectivos de investigación sobre os contidos estudados utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CD CD
Bloque 2. A filosofía na Grecia antiga				
<ul style="list-style-type: none"> b c d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos. B2.2. Dialéctica socrática. B2.3. Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas B2.4. Platón: ontoloxía 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecer a orixe da filosofía en Grecia e comprender o primeiro gran sistema filosófico, o de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude, en relación coa filosofía 	<ul style="list-style-type: none"> HFB2.1.1. Utiliza conceptos de Platón como idea, mundo sensible, mundo intelixible, ben, razón, doxa, episteme, universal, absoluto, dualismo, reminiscencia, transmigración, mímese, methexe, virtude e xustiza, entre outros, e aplícaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto.	presocrática e o xiro antropolóxico de Sócrates e os Sofistas, valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Grecia antiga, e apreciando criticamente o seu discurso.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.1.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral como na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude. ▪ HFB2.1.3. Distingue as respostas da corrente presocrática en relación á orixe do Cosmos, os conceptos fundamentais da dialéctica de Sócrates e o convencionalismo democrático e o relativismo moral dos sofistas, identificando os problemas da filosofía antiga, e relacionando esas respostas coas solucións achegadas por Platón. ▪ HFB2.1.4. Respecta o esforzo da filosofía de Platón por contribuir ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Grecia antiga, valorando positivamente o diálogo como método filosófico, o nacemento das utopías sociais, o sentido do gobernante-filósofo ou a súa defensa da inclusión das mulleres na educación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. A física de Demócrito. ▪ B2.6. Problemas da filosofía antiga e solución de Aristóteles. ▪ B2.7. Aristóteles: metafísica, física, coñecemento, ética eudemonista e política. Comparación coa filosofía platónica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Entender o sistema teleolóxico de Aristóteles, en relación co pensamento de Platón e a física de Demócrito, e valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e cos cambios socioculturais da 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.2.1. Utiliza con rigor conceptos do marco do pensamento de Aristóteles, como substancia, ciencia, metafísica, materia, forma, potencia, acto, causa, efecto, teleoloxía, lugar natural, indución, dedución, abstracción, alma, monismo, felicidade e virtude, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	O autor e o seu contexto.	Grecia antiga.	entre outros. <ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Aristóteles, examinando a súa concepción da metafísica e da física, o coñecemento, a ética eudemonística e a política, en comparación coas teorías de Platón. ▪ HFB2.2.3. Describe as respostas da física de Demócrito, identificando os problemas da filosofía antiga, e relaciona esas respostas coas solucións achagadas por Aristóteles. ▪ HFB2.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Aristóteles por contribuír ao desenvolvemento do pensamento occidental, valorando positivamente a formulación científica das cuestións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Doutrinas éticas helenísticas: Epicureísmo, Estoicismo e Escepticismo. ▪ B2.9. Científicos helenísticos. ▪ B2.10. A Biblioteca de Alexandría. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Coñecer as escolas éticas xurdidas no helenismo, como o Epicureísmo, o Estoicismo e o Escepticismo, valorar o seu papel no contexto socio-histórico e cultural da época, e recoñecer a repercusión dos grandes científicos helenísticos, apreciando a gran importancia para occidente da Biblioteca de Alexandría. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB2.3.1. Describe as respostas das doutrinas éticas helenísticas, e identifica algúns dos grandes logros da ciencia alexandrina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
Bloque 3. A filosofía medieval				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Cristianismo e filosofía. Agostiño de Hipona: teoría da iluminación, filosofía 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Explicar a orixe do pensamento cristián e o seu encontro coa filosofía 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB3.1.1. Explica o encontro da filosofía e a relixión cristiá nas súas orixes, a través 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ h	da historia, o problema da certeza e a defensa da liberdade.	a través das ideas fundamentais de Agostiño de Hipona, apreciando a súa defensa da liberdade, da verdade e do coñecemento interior ou a historia.	das teses centrais do pensamento de Agostiño de Hipona.	
▪ d ▪ e ▪ h	▪ B3.2. Escolástica medieval. Tomé de Aquino: relacións de razón e fe. Vías para a demostración da existencia de Deus. Lei moral. Relación coa filosofía antiga e coa agostiniana, a xudía e o nominalismo. O autor e o seu contexto.	▪ B3.2. Coñecer a síntese de Tomé de Aquino, en relación co agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Media.	<p>▪ HFB3.2.1. Define conceptos de Tomé de Aquino, como razón, fe, verdade, deus, esencia, existencia, creación, inmortalidade, lei natural, lei positiva e precepto, entre outros, e aplícaos con rigor.</p> <p>▪ HFB3.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Tomé de Aquino, distinguindo a relación entre fe e razón, as vías de demostración da existencia de Deus, e a lei moral, en comparación coas teorías da filosofía Antiga.</p> <p>▪ HFB3.2.3. Discrimina as respostas do agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, identificando os problemas da filosofía medieval, en relación coas solucións achegadas por Tomé de Aquino.</p> <p>▪ HFB3.2.4. Valora o esforzo da filosofía de Tomé de Aquino por contribuír ao desenvolvemento das ideas e os cambios sociais da Idade Media, xulgando positivamente a universalidade da lei moral.</p>	<p>▪ CCL</p> <p>▪ CCL</p> <p>▪ CAA</p> <p>▪ CSC</p>
▪ d ▪ e ▪ h	▪ B3.4. Crise da Escolástica no século XIV: nominalismo de Guillerme de Ockham.	▪ B3.3. Coñecer algunha das teorías centrais do pensamento de Guillerme de Ockham,	▪ HFB3.3.1. Coñece as teses centrais do nominalismo de Guillerme de Ockham	▪ CCEC

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Relacións entre razón e fe. Novo pulo para a ciencia.	cuxa reflexión crítica supuxo a separación entre razón e fe, a independencia da filosofía e o novo pulo para a ciencia.	e a súa importancia para a entrada na modernidade.	
Bloque 4. A filosofía na Modernidade e na Ilustración				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. A filosofía no Renacemento. Humanismo: novo concepto sobre a natureza humana. ▪ B4.2. F. Bacon. Os prexuízos na investigación do coñecemento. ▪ B4.3. Implicacións da revolución científica. ▪ B4.4. Realismo político de Maquiavelo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Comprender a importancia do xiro do pensamento occidental que se deu no Renacemento e que anticipa a modernidade, valorando o novo humanismo que enxalza a "dignitas hominis", a investigación dos prexuízos do coñecemento de F. Bacon e as implicacións da Revolución Científica, e coñecer as teses fundamentais do realismo político de N. Maquiavelo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.1.1. Comprende a importancia intelectual do xiro do pensamento científico que se deu no Renacemento, e describe as respostas da filosofía humanista sobre a natureza humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.1.2. Explica as ideas ético-políticas fundamentais de N. Maquiavelo e compáraas cos sistemas ético-políticos anteriores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Descartes: O método, o "cogito" (coñecemento e realidade) e o dualismo antropolóxico. ▪ B4.6. Comparación do autor coa filosofía antiga e medieval, e relación coa Moderna. O autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Entender o racionalismo de Descartes, distinguíndoo e relacionándoo coa filosofía humanista e o monismo panteísta de Spinoza, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.1. Identifica conceptos de Descartes como razón, certeza, método, dúbida, hipótese, "cogito", idea, substancia e subxectivismo, entre outros, e aplícaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Descartes, analizando o método e a relación entre coñecemento e realidade a partir do "cogito" e o dualismo no ser humano, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.2.3. Identifica os problemas da filosofía moderna e relaciónaos coas solucións aportadas por Descartes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HFB4.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Descartes por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a universalidade da razón cartesiana. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
<ul style="list-style-type: none"> b c d e h l 	<ul style="list-style-type: none"> B4.7. Hume: o coñecemento, crítica á causalidade e á substancia. Emotivismo moral. Comparación coa filosofía anterior. O autor e o seu contexto B4.8. Locke: liberalismo político. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Coñecer o empirismo de Hume en relación co liberalismo político de Locke, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> HFB4.3.1. Utiliza conceptos de Hume como escepticismo, crítica, experiencia, percepción, inmanencia, asociación, impresións, ideas, hábito, contradición, causa, crenza, sentimento, mérito, utilidade, felicidade, contrato social, liberdade e deber, entre outros, e úsaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HFB4.3.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Hume, distinguindo os principios e os elementos do coñecemento respecto á verdade, a crítica á causalidade e á substancia, e o emotivismo moral, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval, e co racionalismo moderno. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> HFB4.3.3. Coñece e explica as ideas centrais do liberalismo político de Locke, identificando os problemas da filosofía moderna, e relaciónaas coas solucións aportadas por Hume. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HFB4.3.4. Valora o esforzo da filosofía de Hume por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais 	<ul style="list-style-type: none"> CSC

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			da Idade Moderna, xulgando positivamente a procura da felicidade colectiva.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.9. A Ilustración francesa. Rousseau: a crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Coñecer os principais ideais dos ilustrados franceses, afondando no pensamento de J.J. Rousseau, e valorar a importancia do seu pensamento para o xurdimento da democracia mediante unha orde social acorde coa natureza humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.4.1. Comprende os ideais que impulsaron os ilustrados franceses, e explica o sentido e transcendencia do pensamento de Rousseau, a súa crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.10. Idealismo transcendental. Kant: as facultades e límites do coñecemento. ▪ B4.11. Lei Moral e paz perpetua. ▪ B4.12. Relación do proxecto ilustrado de Rousseau coa filosofía Moderna e Kant. ▪ B4.13. Comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Comprender o idealismo crítico de Kant, en relación co racionalismo de Descartes, o empirismo de Hume e a filosofía ilustrada de Rousseau, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.5.1. Aplica conceptos de Kant como sensibilidade, entendemento, razón, crítica, transcendental, ciencia, innato, xuízo, a priori, a posteriori, facultade, intuición, categoría, ilusión transcendental, idea, lei, fenómeno, nómeno, vontade, deber, imperativo categórico, autonomía, postulado, liberdade, dignidade, persoa, paz e pacto, entre outros, e utilízalos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.5.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Kant, analizando as facultades e os límites do coñecemento, a lei moral e a paz perpetua, comparándoas coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB4.5.3. Describe a teoría política de Rousseau, identificando os problemas da filosofía moderna e relacionándoa coas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			solucións achegadas por Kant.	
			<ul style="list-style-type: none"> HFB4.5.4. Respecta e razoa o esforzo da filosofía de Kant por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a dignidade e a procura da paz entre as nacións 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
Bloque 5. A filosofía contemporánea				
<ul style="list-style-type: none"> b c d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Marx: o materialismo histórico, a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e a súa visión humanista do individuo. B5.2. Relación de Marx cos problemas da filosofía contemporánea. O autor e o seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Entender o materialismo histórico de Marx, en relación co idealismo de Hegel e con Feuerbach, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> HFB5.1.1. Identifica conceptos de Marx como dialéctica, materialismo histórico, praxe, alienación, infraestrutura, superestrutura, forzas produtivas, medios de produción, loita de clases, traballo, plusvalor e humanismo, entre outros, e utilízaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.1.2. Coñece e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Marx, examinando o materialismo histórico e a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e expón a súa visión humanista do individuo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.1.3. Identifica os problemas da filosofía contemporánea en relación coas solucións achegadas por Marx. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.1.4. Valora o esforzo da filosofía de Marx por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, xulgando positivamente a defensa da igualdade 	<ul style="list-style-type: none"> CSC

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			social.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Nietzsche: crítica á metafísica, á moral e á ciencia; a verdade como metáfora. ▪ B5.4. O superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, e comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. O autor e o seu contexto. ▪ B5.5. A vontade en Schopenhauer. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Comprender o vitalismo de Nietzsche en relación co vitalismo de Schopenhauer, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.1. Define conceptos de Nietzsche como crítica, traxedia, intuición, metáfora, convención, perspectiva, xenealoxía, transvaloración, nihilismo, superhome, vontade de poder, e eterno retorno, entre outros, e aplícaos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Nietzsche, considerando a crítica á metafísica, á moral e á ciencia, a verdade como metáfora, e a afirmación do superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, en comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.3. Distingue as respostas de Schopenhauer na súa afirmación da vontade e identifica os problemas da filosofía contemporánea, en relación coas solucións achegadas por Nietzsche. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.2.4. Estima o esforzo da filosofía de Nietzsche por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora a defensa da verdade e da liberdade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.6. Filosofía española. Ortega y Gasset: a súa relación 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Entender o raciovitalismo de Ortega y Gasset en 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.3.1. Utiliza conceptos de Ortega y Gasset e aplícaos con 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h 	<p>con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, e outras posturas filosóficas. O autor e o seu contexto.</p>	<p>relación con figuras da filosofía española, como Unamuno, e do pensamento europeo, e valorar as influencias que recibe e a repercusión do seu pensamento no desenvolvemento das ideas e a rexeneración social, cultural e política de España.</p>	<p>rigor, como obxectivismo, ciencia, europeización, filosofía, mundo, circunstancia, perspectiva, razón vital, raciovitalismo, vida, categoría, liberdade, idea, crenza, historia, razón histórica, xeración, home-masa e home selecto, entre outros.</p>	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.3.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía e da análise social de Ortega y Gasset, en relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.3.3. Respecta o esforzo da filosofía de Ortega y Gasset por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais e culturais da Idade Contemporánea española, e valorao seu compromiso coa defensa da cultura e da democracia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Filosofía crítica da escola de Frankfurt. A crítica a razón ilustrada e á idea de progreso. ▪ B5.8. Racionalidade dialóxica de Habermas: os intereses do coñecemento e a acción comunicativa. ▪ B5.9. Contribución de Habermas ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea. ▪ B5.10. Pensamento posmoderno: principais teses dos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Coñecer as teses fundamentais da crítica da Escola de Frankfurt, analizando a racionalidade dialóxica de Habermas, relacionándoo coa filosofía crítica da Escola de Frankfurt, e valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Contemporánea. Coñecer as teses máis definitorias do pensamento 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.4.1. Identifica conceptos de Habermas, como coñecemento, interese, consenso, verdade, enunciado, comunicación, desigualdade, ou mundo da vida, e conceptos da filosofía posmoderna, como deconstrución, diferenza, cultura, texto, arte, e comunicación, entre outros, aplicándoos con rigor. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFB5.4.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexión sobre a súa vixencia actual.	posmoderno, identificando as teses fundamentais de Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e valorar criticamente a súa repercusión no pensamento filosófico a partir de finais do século XX.	coma na escrita, as teorías da filosofía de Habermas, distinguindo os intereses do coñecemento e a acción comunicativa, e as teorías fundamentais da posmodernidade, analizando a deconstrución da modernidade desde a multiplicidade da sociedade da comunicación.	
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.4.3. Identifica as respostas da filosofía crítica da escola de Frankfurt e reflexiona sobre elas, identificando os problemas da filosofía contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.4.4. Estima o esforzo da filosofía de Habermas e do pensamento posmoderno por contribuir ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora o seu esforzo na defensa do diálogo racional e o respecto á diferenza. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.4.5. Coñece as teses características do pensamento posmoderno, como a crítica á razón ilustrada, á idea de progreso, ao pensamento totalizador e á trivialización da existencia, o crepúsculo do deber, ou a perda do suxeito fronte á cultura de masas, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HFB5.4.6. Explica e argumenta sobre as principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexiona sobre a súa 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			vixencia.	

O profesorado que imparte **Historia da Filosofía** terá como referencia para a avaliación da materia o modelo de proba de Avaliación do Bacharelato para o Acceso á Universidade (ABAU) publicado pola CIUG como materia de libre elección do alumnado dentro da **Parte Específica** da proba.

SECUENCIACIÓN DOS CONTIDOS

O currículo no plan do bacharelato LOMCE establece para 2º de Bacharelato catro grandes etapas históricas: 1)antiga, 2)medieval, 3)renacentista, moderna e ilustrada, e 4)contemporánea. En cada unha delas serán abordados autores e correntes especialmente significativas, seleccionando os temas máis importantes na súa obra de cara a ter unha visión completa da historia da filosofía.

No relativo á secuenciación, compre subliñar do programa xeral o seguinte, para a:

1ª avaliación: Filosofía antiga e medieval. Farase alomenos unha proba escrita.

2ª avaliación: Filosofía renacentista, moderna e ilustrada. Farase alomenos unha proba escrita.

3ª avaliación: Filosofía contemporánea Farase alomenos unha proba escrita.

O calendario escolar proposto para este curso condicionará a distribución das unidades

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

Realizaremos, cando menos, 1 exame por avaliación que constituirá o **100% da nota**, As probas adaptaranse ao modelo oficial das probas ABAU. O profesor informará previamente ó alumnado do tipo de proba para a súa correcta preparación.

Se algún/ha alumno/a fose sorprendido/a copiando nalgunha proba ou actividade, dita proba ou actividade serán cualificados cun 0

Actividades de recuperación:

Segundo consideración do profesorado, e se este as considerase necesarias, estas actividades consistirán en:

Un exame ordinario no derradeiro mes do curso, no que o alumno/a se examinará dos contidos da/s avaliación/s que non superou, nun exame único. Este exame tamén servirá para aqueles alumnos que desexen subir a súa nota media se ben se terá en conta que, se se presentan o exame e non obteñen un resultado positivo, a súa media anterior veríase afectada por esta nova nota que fará media aritmética con ela.

A nota final obterase facendo a media aritmética entre as tres avaliacións. Precisarase sumar 15 puntos, ao menos, entre as tres avaliacións, non ter máis de unha avaliación suspensa e ter un mínimo de 3 puntos en cada avaliación para poder facer dita media.

PLAN DE REFORZO:

Consideramos que nesta materia, non houbo ningunha aprendizaxe imprescindible que non fose adquirida no curso de 1º de Bacharelato, posto que durante todo o confinamento os alumnos/as foron realizando actividades que garantiron suficientemente a adquisición das mesmas. En consecuencia, non estimamos necesario ningún plan de reforzo, temporalización nin metodoloxía específica para desenvolver aprendizaxes imprescindibles.

A proba extraordinaria de xuño versará unicamente sobre o desenvolvemento das cuestións temáticas incluídas nos contidos mínimos.

No caso dos alumnos de 2º de Bacharelato Internacional realizarán, como mínimo, un exame por avaliación que combinará o modelo oficial das probas ABAU coas cuestións propias do Modelo de exame BI ponderándose os demais traballos de avaliación interna BI para determinar a súa cualificación na materia coa intención de avaliar a consecución dos seguintes obxectivos:

Coñecemento e comprensión

Demostrar comprensión de conceptos, cuestións e argumentos filosóficos

Identificar cuestións filosóficas tanto en estímulos filosóficos como non filosóficos

No Nivel Superior, coñecer e comprender a natureza, función, significado e metodoloxía da actividade filosófica

Aplicación e análise

Analizar conceptos, cuestións e argumentos filosóficos

Analizar cuestións filosóficas tanto en estímulos filosóficos como non filosóficos

Analizar diferentes enfoques respecto de cuestións filosóficas utilizando probas e exemplos

No Nivel Superior, analizar a natureza, función, significado e metodoloxía da actividade filosófica

Síntese e avaliación

Evaluar conceptos, cuestións e argumentos filosóficos

Construír e desenvolver argumentos pertinentes, equilibrados e enfocados

Discutir e avaliar diferentes interpretacións ou puntos de vista

No Nivel Superior, avaliar a natureza, función, significado e metodoloxía da actividade filosófica

No Nivel Superior, comparar e contrastar a súa experiencia persoal na actividade filosófica coas cuestións relacionadas coa actividade filosófica que se susciten nun texto descoñecido

Selección, uso e aplicación de habilidades e técnicas adecuadas

Demostrar habilidade para brindar respostas por escrito, claras e ben estruturadas

Demostrar un uso apropiado e preciso do vocabulario filosófico Na tarefa de avaliación interna, demostrar que se teñen habilidades de investigación, organización e elaboración de referencias

Ditos obxectivos tentaranse conquistar utilizando probas e materiais sinalados máis abaixo

CONTIDOS MÍNIMOS:

Bloque II: Filosofía na Grecia Antiga:

A orixe do cosmos na corrente presocrática

Dialéctica socrática e relativismo dos sofistas

Realidade e coñecemento en Platón

Platón: antropoloxía e política

Física e metafísica en Aristóteles

Ética e política en Aristóteles

Bloque III: A Filosofía Medieval

O problema razón/fe na filosofía medieval

Bloque IV: A Filosofía na Modernidade e na Ilustración:

Descartes: o problema do método e a evidencia do *cogito*

O liberalismo político de Locke

Hume: crítica das ideas de sustancia e causalidade

Razón e progreso na Ilustración

Os límites do coñecemento en Kant

A lei moral en Kant

Bloque V: A Filosofía Contemporánea:

Alienación e ideoloxía en Marx

Ortega y Gasset: a razón vital.

*** Alumnado que cursa Bacharelato Internacional (BI):**

No que atinxe ao alumnado BI existe un grupo que cursa esta materia no que seguiremos os criterios dos estándares e criterios do Grupo de Traballo da CIUG, non obstante neste segundo curso se deben seguir impartindo os seguintes temas:

Introducción : os distintos puntos de vista sobre o Ser Humano.

1. A visión relixiosa.
2. A visión filosófica.
3. Autoconciencia, mente, linguaxe e acción.
4. Que é ser persoa?
5. A natureza humana: individualidade, universalidade e diversidade.
6. A cuestión do Eu.

7. Liberdade e determinismo.
8. A dimensión social.
9. O problema existencial

Epistemoloxía:

1. Natureza e fontes do coñecemento.
2. Teorías da verdade e xustificación do coñecemento.
3. Coñecemento, información e poder.

Ética:

1. Principios morais.
2. Teorías da virtude e do carácter.
3. Teorías deontolóxicas vs. Teleolóxicas.
4. Natureza dos valores.
5. Fundamentos do xuízo moral.
6. Ética da linguaxe.
7. Ética medioambiental.
8. Distribución da riqueza.

O presente temario rematará de se desenvolver adaptado ao temario do Bacharelato LOMCE español, que en boa medida coincide con el, pero neste caso **cun enfoque histórico** que obriga a tratar os temas seguindo a secuencia cronolóxica dos grandes autores da Filosofía.

O grupo de alumnos na proba final de bacharelato **poderá optar pola materia de Historia da Filosofía** LOMCE xa que este alumnado cumpre as esixencias da **Proba Final BI** que incide especificamente na *Epistemoloxía* así como na *Ética* e os seus problemas suscitados ao longo da historia da filosofía, o que se adapta perfectamente ao temario LOMCE español.

Como é neste curso onde se van finalizar os traballos iniciados o curso anterior, tales como, o **Ensaio TdC** e o **Análise Filosófico**, en ambos casos ditos traballos servirán para incentivar as aptitudes comunicativas do alumnado así como a súa capacidade de síntese ao tempo que melloran a súa oratoria e perden medo a facer exposicións públicas dos seus traballos.

O profesorado usará distintos materiais que orienten ao alumnado sobre a elaboración dos distintos traballos BI, como:

1. Volverase a incidir sobre o modelo comentado do documento TKPPD para elaboración das Presentacións TdC.
2. Fichas con suxerencias para a elaboración do Análise Filosófico sobre material non filosófico que empezarán a desenvolver no primeiro trimestre.
3. Fichas-Esquema dos diversos aspectos a desenvolver no temario BI.
4. Unha vez rematada a lectura da República de Platón e feitas as exposicións da mesma, presentación das fichas elaboradas polo profesorado sobre a devandita obra.

PSICOLOXÍA / 2º BACH

Introdución

A psicoloxía é unha rama do saber cuxa finalidade esencial é tanto a comprensión da propia individualidade como das condutas sociais e a súa interrelación. Desde uns antecedentes históricos afastados, moi ligados ao desenvolvemento do saber filosófico, a psicoloxía evolucionou cun cariz, en certo xeito, bifronte. Por unha banda, ten unha indubidable filiación humanística; por outra parte, a súa temática busca regularidades e explicacións científicas. Con estas características distintivas, polo seu obxecto de estudo e a súa metodoloxía, a psicoloxía pode considerarse unha disciplina moi interesante para o alumnado de segundo de bacharelato, cunha indubidable vertente práctica, na medida en que lle axudará a coñecerse mellor como individuo e a desenvolverse como persoa e, ao tempo, a afrontar os diversos problemas e retos que a convivencia suscita.

A propia complexidade, inscrita de seu no propio ser humano, faise visible na súa capacidade de relación con outros saberes, sinaladamente coa bioloxía, a socioloxía, a química e, desde logo, a filosofía. O significativo carácter dual da psicoloxía pode axudar a desenvolver e adquirir as seguintes competencias clave: comunicación lingüística; competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía; competencia dixital; aprender a aprender; competencias sociais e cívicas; ecoconciencia e expresións culturais. Trátase, xa que logo, dunha materia que, dada a súa riqueza de contidos e amplitude de horizontes, pode converterse en paradigmática para a adquisición da maior parte das competencias clave.

Esta adquisición das competencias clave, coa súa vertente de logro dos obxectivos da etapa en que se sitúa, debe desenvolverse preferentemente desde un punto de vista eminentemente disciplinar e transversal. Esta metodoloxía pasa pola xeración de tarefas ou situacións-problema, suscitadas cun obxectivo concreto, que o alumnado debe resolver facendo un uso axeitado de distintos tipos de coñecementos, destrezas, actitudes e valores, sen deixar de pensar no respecto polos diversos ritmos e estilos de aprendizaxe, mediante prácticas de traballo individual e cooperativo. Agora ben, esta metodoloxía require, pola parte docente, unha reflexión e unha revisión permanentes da súa tarefa e a procura, tamén decidida, de criterios comúns e consensuados que permitan, finalmente, abordar un tratamento integrado das competencias, facendo unha realidade palpable a construción colaborativa do coñecemento.

A materia organízase en **seis bloques**: "A psicoloxía como ciencia", "Fundamentos biolóxicos da conduta", "Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria", "Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, intelixencia e pensamento", "A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade" e "Psicoloxía social e das organizacións".

Daquela, desde a consideración da disciplina como ciencia, analízanse os fundamentos biolóxicos da conduta, as capacidades cognitivas como a percepción, a memoria e a intelixencia, afondando na aprendizaxe e na construción da nosa personalidade individual e social. En suma, a materia de Psicoloxía, desde a dobre vertente humanística e científica, pode colaborar dun xeito representativo e versátil a fomentar o espírito científico aplicado ao seu raio de acción, pero tamén nunha vertente práctica: como disciplina que pode cooperar na mellora xenérica das condicións de vida das persoas e, ao mesmo tempo, patrocinar, desde o autoconhecimento, o xenuíno desenvolvemento persoal.

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. A psicología como ciencia				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. A psicología desde as súas orixes en Grecia ata o século XIX. ▪ B1.2. Constitución da psicología como saber autónomo: Wundt, Watson, James e Freud. ▪ B1.3. Diversidade de acepcións do termo psicología ao longo da súa evolución. ▪ B1.4. Obxecto propio da psicología. A psicología e outros saberes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Entender e apreciar a especificidade e a importancia do coñecemento psicolóxico, como ciencia que trata da conduta e os procesos mentais do individuo, valorando que se trata dun saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a investigación e a innovación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.1.1. Explica e constrúe un marco de referencia global da psicología, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicología ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais: condutismo, cognitivismo, psicanálise, humanismo ou Gestalt. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> PSB1.1.2. Recoñece e valora as cuestións e os problemas que investiga a psicología desde os seus inicios, distinguindo a súa perspectiva das proporcionadas por outros saberes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Obxectivos que caracterizan a psicología. ▪ B1.6. Facetas teórica e práctica da psicología, e ámbitos de aplicación. ▪ B1.7. Metodoloxías da investigación psicolóxica: métodos e obxectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar a dimensión teórica e práctica da psicología, os seus obxectivos, as súas características e as súas ramas e técnicas de investigación, relacionándoas, como ciencia multidisciplinar, con outras ciencias cuxo fin é a comprensión dos fenómenos humanos, como a filosofía, a bioloxía, a antropoloxía, a economía, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.2.1. Explica e estima a importancia dos obxectivos que caracterizan a psicología: describir, explicar, predicir e modificar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.2.2. Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicología, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e na infancia, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<p>na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc.</p>	
			<ul style="list-style-type: none"> PSB1.2.3. Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> CAA
<ul style="list-style-type: none"> a d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B1.8. Achegas máis importantes da psicoloxía na comprensión dos fenómenos humanos. Problemas tratados e conclusións ofrecidas. B1.9. Teorías psicolóxicas: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía. B1.10. Textos de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Recoñecer e expresar as achegas máis importantes da psicoloxía, desde os seus inicios ata a actualidade, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas polas correntes psicolóxicas contemporáneas, e realizando unha análise crítica de textos significativos e breves de contido psicolóxico, identificando as problemáticas formuladas e relacionándoas co estudo na unidade. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB1.3.1. Explica e recoñece a importancia das achegas que a psicolóxica realizou na comprensión dos fenómenos humanos, identificando os problemas específicos dos que se ocupa e as conclusións achegadas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> PSB1.3.2. Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA
			<ul style="list-style-type: none"> PSB1.3.3. Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicoloxía de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL

Psicoloxía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			James e B. F. Skinner, entre outros.	
			<ul style="list-style-type: none"> PSB1.3.4. Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSIEE
Bloque 2. Fundamentos biolóxicos da conduta				
<ul style="list-style-type: none"> e g h i 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Anatomía do encéfalo humano. Comparativa co doutros animais. B2.2. Filoxénese da evolución do cerebro humano e relación coa conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Explicar a evolución do cerebro humano desde un enfoque antropolóxico, distinguindo as súas características específicas das doutros animais, co fin de apreciar a importancia do desenvolvemento neurolóxico e as consecuencias que delas se derivan. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB2.1.1. Identifica, contrasta e valora a nivel anatómico diferentes tipos de encéfalos animais en comparación co humano, valéndose de medios documentais. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> PSB2.1.2. Investiga a través de internet a filoxénese humana e a evolución do cerebro, explicando e apreciando a relación directa que mantén co desenvolvemento da conduta humana. 	<ul style="list-style-type: none"> CD
<ul style="list-style-type: none"> d e g i 	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Morfoloxía da neurona. Sinapse, impulso nervioso e neurotransmisores. B2.4. Áreas do cerebro e as funcións que executan. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Analizar e apreciar a importancia da organización do sistema nervioso central, fundamentalmente do encéfalo humano, distinguindo as localizacións e as funcións que determinan a conduta dos individuos 	<ul style="list-style-type: none"> PSB2.2.1. Realiza unha presentación, con medios informáticos, en colaboración grupal, sobre a morfoloxía neuronal e a sinapse, describindo o proceso de transmisión sináptica e os factores que a determinan, o impulso nervioso e os neurotransmisores. 	<ul style="list-style-type: none"> CD
			<ul style="list-style-type: none"> PSB2.2.2. Investiga e explica a organización das áreas cerebrais e as súas funcións, e localiza nun debuxo as devanditas áreas. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> e h i l 	<ul style="list-style-type: none"> B2.5. Técnicas de investigación da actividade cerebral: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos. B2.6. Impulso que deron as técnicas de investigación do cerebro para o estudo do comportamento e a 	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Entender e valorar as técnicas actuais de investigación do cerebro e o seu impacto no avance científico acerca da explicación da conduta e na superación dalgúns trastornos e dalgunhas doenzas mentais. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB2.3.1. Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> PSB2.3.2. Analiza e aprecia o impulso que estas técnicas de 	<ul style="list-style-type: none"> CSC

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	solución dalgunhas patoloxías.		investigación cerebral lle deron ao coñecemento do comportamento humano e á solución dalgunhas patoloxías.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ e ▪ g ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Bases xenéticas da diferenza entre a conduta feminina e a masculina. ▪ B2.8. Doenzas causadas por alteracións xenéticas. Anomalía na conduta. Síndromes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Comprender e recoñecer algunhas das bases xenéticas que determinan a conduta humana, apreciando a relación de causa e efecto que pode existir entre ambas as dúas e destacando a orixe dalgunhas doenzas producidas por alteracións xenéticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.4.1. Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta, e investiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e a masculina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.4.2. Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas doenzas que producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, deleción, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.4.3. Localiza e selecciona información en internet acerca de distintos tipos de doenzas causadas por alteracións xenéticas, tales como a síndrome de Down, a síndrome de Turner, a síndrome do miaño de gato ou a síndrome de Klinefelter, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9. Sistema endócrino. Glándulas e hormonas, e influencia na conduta. Influencia na diferenza entre a conduta feminina e a masculina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Investigar e resumir a influencia do sistema endócrino sobre o cerebro e os comportamentos derivados diso, co fin de valorar a importancia da relación entre ambos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2. 5.1. Realiza, en colaboración grupal, un mapa conceptual do sistema endócrino, apreciando a súa influencia na conduta humana e os seus trastornos, por exemplo: hipófise e depresión, tiroide e ansiedade, paratiroide e astenia, suprarrenais e delirios, páncreas e depresión, sexuais e climaterio, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.5.2. Investiga as diferenzas endocrinolóxicas entre homes e mulleres, e os 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Psicoloxía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			seus efectos na conduta, valorando o coñecemento destas diferenzas como un instrumento que permite un entendemento e unha comprensión mellores entre as persoas de diferente sexo.	
Bloque 3. Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Percepción: elementos e fases do proceso. ▪ B3.2. Teorías sobre a percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía. ▪ B3.3. Leis da percepción da Gestalt. ▪ B3.4. Ilusións ópticas e trastornos perceptivos. ▪ B3.5. Algúns fenómenos perceptivos: constancia perceptiva, percepción subliminar e extrasensorial, membro fantasma e percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobbelle), etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Comprender a percepción humana como un proceso construtivo eminentemente subxectivo e limitado, no cal ten a súa orixe o coñecemento sobre a realidade, valorando o ser humano como un procesador de información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.1. Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción), recoñecendoos dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transdución, transmisión e recepción). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.2. Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.3. Elabora unha presentación con medios audiovisuais e en colaboración grupal, desenvolvendo a súa iniciativa persoal e as leis gestálticas da percepción, valorando a súa achega conceptual e identificando exemplos concretos de como actúan (por exemplo, a través de obras pictóricas ou fotografías). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.4. Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgúns tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> PSB3.1.5. Comenta e aprecia algúns fenómenos perceptivos, como a constancia perceptiva, a percepción subliminar e extrasensorial, o membro fantasma e a percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle) entre outros, e expón as súas conclusións a través de soportes de presentación informáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> CD
<ul style="list-style-type: none"> b d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Factores individuais e sociais que inflúen na percepción. 	<ul style="list-style-type: none"> B3 2. Explicar e apreciar a relevancia das influencias individuais e sociais no fenómeno da percepción, valorando criticamente tanto os seus aspectos positivos como os negativos. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB3.2.1. Discirne e elabora conclusións, en colaboración grupal, sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes e intereses) e sociais (cultura e hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos realizados por Allport e Kramer. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
<ul style="list-style-type: none"> b d e g m 	<ul style="list-style-type: none"> B3.7. A memoria. Atención e concentración. B3.8. Tipos de atención. B3.9. Alteracións da atención. B3.10. Tipos de memoria. Relación entre eles e utilidade que teñen na aprendizaxe humana. B3.11. Esquecemento: causas. B3.12. A memoria e os efectos producidos nela por desuso, interferencia, falta de motivación, etc. B3.13. Distorsións e alteracións da memoria. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Coñecer e analizar a estrutura, os tipos e o funcionamento da memoria humana, investigando as achegas dalgúns teorías actuais, co fin de entender a orixe e os factores que inflúen no desenvolvemento desta capacidade no ser humano, e utilizar as súas achegas na súa propia aprendizaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB3.3.1. Relaciona os conceptos de atención e concentración como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención e os tipos de alteración que poden sufrir. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> PSB3.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> PSB3.3.3. Procura e selecciona información en páxinas web e libros especializados, acerca das principais causas do esquecemento, 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD

Psicoloxía. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			tales como as fisiolóxicas, as producidas por lesións, por represión, por falta de procesamento, por contexto inadecuado, etc., e elabora conclusións.	
			<ul style="list-style-type: none"> PSB3.3.4. Analiza e valora a importancia dalgúns dos efectos producidos na memoria por desuso, interferencia, falta de motivación, etc., e expón as súas consecuencias de xeito argumentado. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> PSB3.3.5. Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hipermnesia, a paramnesia e os falsos recordos, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora. 	<ul style="list-style-type: none"> CD
Bloque 4. Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, intelixencia e pensamento				
<ul style="list-style-type: none"> b d e g h m 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico; aprendizaxe por ensaio-erro; condicionamento instrumental; teoría cognitiva; aprendizaxe social. B4.2. Técnicas de condicionamento na publicidade. B4.3. Factores que inflúen na aprendizaxe: coñecementos previos adquiridos, capacidades, personalidade, estilos cognitivos, motivación, actitudes e valores. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Explicar as principais teorías sobre a aprendizaxe, identificando os factores que cada unha delas considera determinantes neste proceso, co obxecto de iniciarse na comprensión deste fenómeno e das súas aplicacións no campo social, e utilizar os seus coñecementos para mellorar a súa propia aprendizaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4.1.1. Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Khöler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc. PSB4.1.2. Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CCEC CD

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual.	
			<ul style="list-style-type: none"> PSB4.1.3. Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
<ul style="list-style-type: none"> b d e g m 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Teorías actuais sobre a intelixencia: teoría factorial de Spearman, multifactorial de Thurstone, e teorías de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. B4.5. Fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget. B4.6. O CI e os problemas da medición da intelixencia. B4.7. Procesos cognitivos superiores: pensamento, razoamento e creatividade. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Comprender os procesos cognitivos superiores do ser humano, como a intelixencia e o pensamento, mediante o coñecemento dalgunhas teorías explicativas da súa natureza e o seu desenvolvemento, distinguindo os factores que inflúen nel e investigando a eficacia das técnicas de medición utilizadas e o concepto de CI, co fin de entender esta capacidade humana. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.1. Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA
			<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.3. Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente algunhas técnicas de medición da intelixencia. 	<ul style="list-style-type: none"> CD
			<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.4. Analiza o 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.8. A intelixencia emocional e as súas competencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Recoñecer e valorar a importancia da intelixencia emocional no desenvolvemento psíquico da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4 3.1. Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.9. Posibilidades, alcance, límites e perigos da intelixencia artificial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Reflexionar sobre as posibilidades da intelixencia artificial e xulgar criticamente os seus alcances e os seus límites, co fin de evitar a equivocada humanización das máquinas pensantes e a deshumanización das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4.4.1. Avalía, en traballo grupal, as vertentes positivas e negativas das aplicacións da intelixencia artificial, así como os perigos que pode representar pola súa capacidade para o control do ser humano, invadindo a súa intimidade e a súa liberdade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSIEE
Bloque 5. A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Teorías sobre a motivación: das momeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas. ▪ B5.2. Causas da frustración. Clasificación dos conflitos de Lewin. ▪ B5.3. Alternativas á frustración: agresión, logro indirecto, evasión, depresión ou aceptación. ▪ B5.4. Motivación e consecución de logros no ámbito laboral e no educativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Explicar e valorar a importancia da motivación, a súa clasificación e a súa relación con outros procesos cognitivos, desenvolvendo os supostos teóricos que a explican e analizando as deficiencias e os conflitos que no seu desenvolvemento conducen á frustración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.1.1. Utiliza e selecciona información acerca das teorías da motivación (homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas), utilizando mapas conceptuais, e elabora conclusións. ▪ PSB5.1.2. Recorre á súa iniciativa para realizar unha presentación, con medios informáticos, acerca das causas da frustración, partindo da clasificación dos conflitos de Lewin e valorando as respostas alternativas a esta, como a agresión, o logro indirecto, a evasión, a depresión ou a súa aceptación (tolerancia á frustración). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> PSB5.1.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre a importancia da motivación no ámbito laboral e educativo, analizando a relación entre motivación e consecución de logros. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> b d e g h m 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Teorías da personalidade B5.6. Fases do desenvolvemento da personalidade B5.7. Métodos de avaliación da personalidade e as súas limitacións. B5.8. Relación entre a conciencia e os procesos inconscientes. B5.9. Drogas; alteracións de conciencia e de personalidade. B5.10. Identidade e autoestima. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Comprender o que é a personalidade, analizando as influencias xenéticas, ambientais e culturais sobre as que se edifica, as teorías que a estudan e os factores motivacionais, afectivos e cognitivos necesarios para a súa axeitada evolución, en cada fase do seu desenvolvemento. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB5.2.1. Describe, establecendo semellanzas e diferenzas, as teorías da personalidade, como as provenientes da psicanálise, o humanismo, as tipoloxías, o cognitivismo e o condutismo, valorando as achegas que cada unha delas realizou no coñecemento da natureza humana. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA
			<ul style="list-style-type: none"> PSB5.2.2. Recorre á súa iniciativa persoal para realizar unha presentación, a través de medios audiovisuais, sobre as fases do desenvolvemento da personalidade, por exemplo segundo a teoría psicanalista, e elaborar conclusións sobre os cambios que se producen en cada unha delas. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> PSB5.2.3. Analiza, valorando criticamente, as limitacións dalgúns métodos e estratexias para a avaliación da personalidade, como son as probas proxectivas (test de Rorschach, TAT, test da frustración de Rosenzweig, etc.), as probas non proxectivas (16 FP, NEO-PI-R e MMPI) e as técnicas fisiolóxicas (tomografías, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> PSB5.2.4. Diserta sobre a complexa relación entre a función da conciencia e os procesos inconscientes, 	<ul style="list-style-type: none"> CCL

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<p>analizando algúns fenómenos inconscientes, como os sonhos ou a hipnose.</p>	
			<p>▪ PSB5.2.5. Investiga, en traballo grupal, sobre os estados alterados de conciencia provocados polas drogas, valorando criticamente a súa influencia nas alteracións da personalidade, e presenta as súas conclusións de maneira argumentada.</p>	<p>▪ CSC</p>
			<p>▪ PSB5. 2.6. Indaga sobre a relación entre identidade e autoestima, valorando criticamente a importancia do concepto de si mesmo/a e as repercusións que iso ten no desenvolvemento persoal e vital.</p>	<p>▪ CSIEE</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.11. Perspectivas, modelos de estudo e métodos usados para tratar as psicopatoloxías. ▪ B5.12. Trastornos en relación ás necesidades biolóxicas e ás adiccións. ▪ B5.13. Trastornos en relación ás emocións. ▪ B5.14. Trastornos en relación a elementos corporais. ▪ B5.15. Trastornos en relación á personalidade. ▪ B5.16. Trastornos en relación ao desenvolvemento evolutivo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Entender e reflexionar sobre a complexidade que implica definir o que é un trastorno mental, describindo algúns dos factores xenéticos, ambientais e evolutivos implicados, co fin de comprender as perspectivas psicopatolóxicas e os seus métodos de estudo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.3.1. Describe perspectivas e modelos de estudo da psicopatoloxía, e reflexiona sobre os métodos utilizados por cada unha delas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
			<p>PSB5.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para realizar un cadro esquemático, en colaboración grupal e utilizando medios informáticos, acerca das características relativas a algúns tipos de trastornos, por exemplo os asociados ás necesidades biolóxicas e ás adiccións (sexuais, alimentarias, drogodependencias, etc.), ás emocións (ansiedade e depresión), a elementos corporais (psicosomáticos, somatomorfos e dissociativos), á personalidade (esquizoide, paranoide,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			límitrofe, dependente, narcisista, antisocial, etc.), ao desenvolvemento evolutivo (autismo, atraso mental, déficit de atención e hiperactividade, da aprendizaxe, asociados á vellez), etc.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.17. Compoñentes hereditarios e aprendidos dos afectos. ▪ B5.18. Relación entre emoción e cognición. ▪ B5.19. Emocións primarias, secundarias e autoconscientes. ▪ B5.20. Teorías sobre a emoción, como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico. A psicoafectividade e o equilibrio da persoa. ▪ B5.21. Trastornos e problemas emocionais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Recoñecer e valorar os tipos de afectos, así como a orixe dalgúns trastornos emocionais, co obxecto de espertar o seu interese polo desenvolvemento persoal desta capacidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.4.1. Explica os tipos de afectos (sentimento, emoción e paixón), especificando os seus determinantes hereditarios e aprendidos, e analizando a relación entre emoción e cognición. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.4.2. Describe as emocións primarias (medo, noxo, alegría, tristura, ira, sorpresa, etc.) e secundarias (ansiedade, hostilidade, humor, felicidade, amor, etc.), distinguíndoas das emocións autoconscientes (culpa, vergoña, orgullo, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.4.3. Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividade no equilibrio da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.4.4. Investiga, a través de internet, algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maniaco-depresivo, descontrol emotivo, etc.) e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.), exemplificando a través dalgún soporte 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			audiovisual, e elabora as súas conclusións.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.22. Importancia da afectividade e da sexualidade na maduración da persoa. Psicología da sexualidade. ▪ B5.23. Comunicación emocional: linguaxe verbal e non verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Coñecer a importancia que na maduración da persoa teñen as relacións afectivas e sexuais, analizando criticamente os seus aspectos fundamentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.5.1. Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e na maduración da persoa, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, e describe os aspectos fundamentais da psicología da sexualidade: fisioloxía da resposta sexual, conduta sexual, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.5.2. Diserta sobre a importancia da linguaxe verbal e non verbal como medios de comunicación emocional na nosa vida cotiá, e expón de xeito claro e argumentado as súas conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
Bloque 6. Psicología social e das organizacións				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Impacto das diferenzas culturais no comportamento individual: a súa influencia nos esquemas cognitivos, na personalidade e na vida afectiva. ▪ B6.2. Proceso de socialización. Influencia no desenvolvemento persoal dos grupos, os papeis e os status sociais. ▪ B6.3. Orixe social das actitudes persoais. Influencia en condutas violentas en distintos ámbitos. ▪ B6.4. Roles sociais de xénero e as súas consecuencias no pensamento e na conduta do home e da muller 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Comprender e apreciar a dimensión social do ser humano, e entender o proceso de socialización como a interiorización das normas e valores sociais, apreciando a súa influencia na personalidade e na conduta das persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.1. Analiza e valora as diferenzas culturais e o seu impacto no comportamento das persoas ao exercer a súa influencia nos esquemas cognitivos, a personalidade e a vida afectiva do ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.2. Realiza unha presentación, colaborando en grupo e utilizando medios informáticos, sobre o proceso de socialización humana e a influencia dos grupos, os papeis e os status sociais no desenvolvemento da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.3. Investiga acerca da orixe social das actitudes persoais, valorando a súa utilidade para a predición da conduta humana e a súa influencia en condutas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			de violencia escolar, laboral, doméstica e de xénero, entre outras.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Procesos psicolóxicos de masas: impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, falta de volubidade e falta de capacidade crítica. ▪ B6.6. Estudo psicolóxico das masas de Gustav Le Bon. Contaxio de sentimentos e emocións, e perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa. ▪ B6.7. Psicología de Erikson e a súa explicación das condutas radicais e irracionais nalgúns grupos. ▪ B6.8. Medidas para prever a conversión das persoas en masa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6. 2. Coñecer e valorar os procesos psicolóxicos das masas, a súa natureza, as características e as pautas de comportamento, co fin de evitar as situacións de vulnerabilidade en que da persoa poida perder o control sobre os seus propios actos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.2.1. Procura e selecciona información en internet acerca das características da conduta do individuo inmerso na masa, tales como impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.2.2. Utiliza e selecciona información acerca do estudo psicolóxico das masas, realizado por Gustav Le Bon, e elabora conclusións acerca do poder da persuasión, o contaxio de sentimentos e emocións que se produce nas masas e os seus efectos na perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.2.3. Indaga na psicología de Erikson e destaca algunhas das causas psicolóxicas explicativas que sinala acerca dos actos terroristas ou do pensamento radical e irracional que se pon de manifesto en seguidores/as de equipos deportivos, artistas, grupos políticos, relixiosos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.2.4. Elabora conclusións, en colaboración grupal, e formula pautas de conduta preventivas co fin de evitar que as persoas se convertan en parte da masa, perdendo o control da súa conduta, dos seus pensamentos e dos seus sentimentos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Psicología. 2º de bacharelato				
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.9. Aplicación da Psicología no mundo laboral. Recursos humanos: selección de persoal, integración na empresa, e evolución persoal e profesional. ▪ B6.10. Aplicación da psicología no mundo laboral. Factores psicolóxicos e desenvolvemento laboral: adaptación, innovación, traballo colaborador, xestión de coñecementos, creatividade, autoestima, proposición de retos, motivación, fomento da participación, autonomía e xeración de ambientes creativos. ▪ B6.11. Aplicación da psicología no mundo laboral. Riscos da saúde psicolóxica laboral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Entender e describir a importancia da psicología no campo laboral e o desenvolvemento das organizacións, reflexionando sobre a importancia do liderado como condición necesaria para a xestión das empresas, reflexionando sobre os erros psicolóxicos que se producen na súa xestión e procurando os recursos axeitados para afrontar os problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.3.1. Comenta e aprecia a importancia da aplicación da psicología no mundo laboral, en temas tales como os aspectos psicolóxicos que inflúen na produtividade e no desenvolvemento empresarial, a importancia dos métodos e das técnicas psicolóxicas para a selección de persoal segundo os perfís laborais e a resolución de conflitos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.3.2. Procura e selecciona información sobre recursos humanos: selección de persoal e desenvolvemento de programas profesionais favorecedores da integración do persoal traballador na empresa, e a súa evolución persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.3.3. Describe a importancia dos factores psicolóxicos que inflúen no desenvolvemento laboral, como a adaptación, a innovación, o traballo colaborador, a xestión de coñecementos, a creatividade e a autoestima, identificando factores fundamentais, como a proposición de retos, a motivación, o fomento da participación, a autonomía e a xeración de ambientes creativos, mediante exemplos de casos concretos e reflexionando criticamente sobre a súa aplicación en diversos ámbitos de traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.3.4. Investiga, en páxinas de internet, acerca dos principais 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD

Psicología. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			riscos da saúde laboral, como son o estrés, a ansiedade, o mobbing e a síndrome de Burnout.	

MATERIAL DIDÁCTICO

Non se recomendará ningún manual.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

Realizaremos, polo menos, un exame por avaliación.(90% da nota), quedando o restante 10% para valorar o traballo na aula, e o esforzo.

As probas poderán consistir no desenvolvemento de cuestións temáticas, comentarios de texto e/ou probas tipo test. O profesor informará previamente ó alumnado do tipo de proba para a súa correcta preparación.

Se algún/ha alumno/a fose sorprendido/a copiando nalgunha proba ou actividade, dita proba ou actividade serán cualificados cun 0

Actividades de recuperación:

Realizaranse no mes de maio.

Segundo consideración do profesorado, e se este as considerase necesarias, estas actividades consistirán en:

Un exame ordinario no derradeiro mes do curso, no que o alumno/a se examinará dos contidos da/s avaliación/s que non superou, nun exame único. Este exame tamén servirá para aqueles alumnos que desexen subir a súa nota media se ben se terá en conta que, se se presentan o exame e non obteñen un resultado positivo, a súa media anterior veríase afectada por esta nova nota que fará media aritmética con ela.

A nota final obterase facendo a media aritmética entre as tres avaliacións. Precisarase sumar 15 puntos, ao menos, entre as tres avaliacións, non ter máis de unha avaliación suspensa e ter un mínimo de 3 puntos en cada avaliación para poder facer dita media.

A proba extraordinaria de setembro versará unicamente sobre o desenvolvemento das cuestións temáticas incluídas nos contidos mínimos.

CONTIDOS MÍNIMOS:

Serán publicados ao longo do mes de xuño en función dos contidos desenvolvidos durante o curso escolar.

*** Materia vinculada aos estudos do Bacharelato Internacional, para o alumnado que cursa a modalidade de Ciencias (LOMCE):**

Por motivos administrativos esta materia, **Psicoloxía**, será a que figure no expediente académico do alumnado que cursa Bacharelato Internacional (BI)

Pero no seu lugar o alumnado desenvolverá os contidos relativos á materia de **Filosofía Nivel Superior (BI)** que xunto a materia de **Teoría do Coñecemento (TdC)** forman parte do currículo do Bacharelato Internacional, e que, parcialmente, desenvolven contidos relativos á materia de Psicoloxía.

O Programa de Diploma BI desenvolve contidos relativos aos *Fundamentos de Epistemoloxía* (BI) así como ás *Teorías e Problemas éticos* (BI) que xunto ao tema central *¿Que é o ser humano?* forman parte do currículo das persoas que cursan o Bacharelato Internacional.

O alumnado BI preceptivamente debe realizar un traballo de **Análise Filosófica sobre un material non-filosófico** (de escolla libre) cunha extensión de 2000 palabras que forma parte da avaliación interna da materia **FILOSOFÍA Nivel Superior (NS)**.

En consecuencia a avaliación desta materia farase de xeito conxunto coa avaliación da materia **FILOSOFÍA NS 2º** ponderándose os resultados académicos do alumnado.

Corresponderá ao profesor que imparta BI a segmentación destes contidos entre os dous cursos académicos para favorecer o traballo do alumnado BI que ademáis dos contidos LOMCE debe realizar obrigatoriamente outros traballos complementarios como son unha **Presentación TdC**, a lectura completa da obra de **Platón “La República”** así como a elaboración dun **Ensaio de 1600 palabras** sobre un tema específico de Teoría do Coñecemento (TdC) ademáis da elaboración dunha **Monografía** que podería referirse a algunha das cuestións específicas da materia de Psicoloxía.

Introdución

A materia de Ética e Filosofía do Dereito está deseñada para dotar o alumnado de instrumentos e ferramentas de análise que lle permitan abordar dun xeito máis consciente e racional os distintos niveis de códigos normativos dos que está entretecida a vida nas sociedades contemporáneas, complexas e plurais no moral e no ideolóxico. Estas ferramentas inclúen as teses e os conceptos básicos legados polos principais teóricos que reflexionaron sobre o feito moral e sobre as normas xurídicas.

No que ten que ver coa ética, a materia debe contribuír ao desenvolvemento da conciencia crítica do alumnado e da súa capacidade para elaborar racional e autonomamente principios e normas universais.

Polo que se refire á filosofía do dereito, con ela tamén se pretende ofrecerlle ao alumnado de bacharelato interesado nas ciencias xurídicas unha primeira aproximación ao mundo do dereito, no que atinxe tanto á súa caracterización, á súa estrutura e á súa dinámica, como á problemática da súa validez, do seu sentido e da súa xustificación.

Por último, a materia pretende que o alumnado reflexione sobre os ámbitos da xustiza, a democracia e os dereitos humanos, como espazos ideais de contacto entre o xurídico, o político e o moral, que deben funcionar como metas e patróns de todo proxecto práctico.

A materia está estruturada en catro bloques. O primeiro trata os temas clásicos da ética descritiva e a metaética. O segundo, dedicado á ética prescritiva, presenta as teorías sobre o ben moral dos pensadores e das pensadoras máis salientables da historia da filosofía. O terceiro refírese ao tema do dereito, tanto de xeito descritivo, expondo o máis básico dunha teoría do dereito, como de xeito fundacional, presentando as posturas que se dan sobre a validez e o sentido das normas xurídicas. Por último, o cuarto bloque está dirixido á reflexión sobre a xustiza, a democracia e os dereitos humanos como ideais morais e xurídicos para a cidadanía do século XXI.

No que respecta ás competencias asociadas aos estándares de aprendizaxe, procurouse que o alumnado se embarcase en procesos que permitirán mellorar as súas competencias clave e, malia estaren presentes as competencias sociais e cívicas, e a de comunicación lingüística, en case a totalidade dos estándares, por ser a materia que é, moitos deses procesos afondan na súa competencia dixital e no fomento da creatividade e do sentido da iniciativa. A competencia de aprender a aprender é unha constante nas materias de índole filosófica; a de conciencia e expresións culturais trabállase non só no que respecta ao patrimonio cultural filosófico, senón tamén na comparación dos sistemas normativos occidentais cos doutras culturas. Por outra banda, aínda que a materia estea bastante arredada dos contidos máis afíns ás competencias matemáticas e científico-tecnolóxicas, intentouse promover as actitudes de rigor no uso de conceptos, de respecto polos datos e de solidez argumental, ademais de valorar os intentos metodolóxicos das teorías do dereito, para establecer as bases dunha verdadeira ciencia xurídica.

Ética e Filosofía do Dereito				
Obxectivos	Contidos	Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. A ética como reflexión filosófica sobre o feito moral				
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • e • h 	B1.1. Ética e moral. B1.2. Especificidade do feito moral.	B1.1. Entender e apreciar a especificidade do ámbito da moral, valorando a reflexión ética sobre ese campo como camiño para obter unha visión máis racional dunha serie de experiencias constitutivas da persoa, por sérennos obrigadas e por definírmonos ao afrontalas.	EFDB1.1.1. Discirne entre os conceptos de "ética" e "moral", e valora a necesidade da reflexión racional sobre a moralidade como xeito de dar sentido e entender mellor un ámbito ineludible da experiencia de todas as persoas.	CCL CAA
			EFDB1.1.2. Define "feito moral" e explica con rigor conceptual as características que distinguen os feitos morais doutras facetas da realidade humana, salientando a construción da propia persoa en cada un dos feitos morais dos que somos suxeitos.	CCL CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • d • e • g 	B1.3. Liberdade e racionalidade humana como condicións da responsabilidade moral. B1.4. Determinismos. B1.5. Autonomía moral segundo Kant: autoimposición de normas	B1.2. Explicar e apreciar o papel da liberdade e a racionalidade na constitución do suxeito como responsable moral e autónomo, recoñecendo como os argumentos dos distintos determinismos poñen límites a esa autonomía, e identificando a defensa que dela fai Kant como condición básica do feito moral.	EFDB1.2.1. Elabora, usando a súa iniciativa persoal e empregando ferramentas informáticas, unha presentación na que se recollan situacións en que, ben por falta de liberdade, ben por limitacións da racionalidade, non se lle poida atribuír responsabilidade moral ao suxeito.	CD CSIEE
			DB1.2.2. Investiga, en colaboración grupal, procurando e seleccionando información en internet, acerca de cales son os argumentos empregados polas escolas deterministas, e razoa sobre a incidencia deses argumentos en conceptos morais asociados ao de responsabilidade, como os de mérito e culpa.	CD CAA CCL
			B1.2.3. Identifica nalgún texto de Kant a súa concepción sobre a persoa como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais, apreciando o valor máximo e innegociable que teñen as persoas segundo esta tese.	CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • e 	B1.6. Características das normas morais. B1.7. Normas morais e outros códigos normativos.	B1.3. Recoñecer a especificidade das normas morais, distinguíndoas doutros códigos normativos que tamén regulan a conduta humana.	EFDB1.3.1. Enumera e explica con rigor conceptual os caracteres que fan que unha norma poida ser considerada como norma moral.	CCL
			EFDB1.3.2. Elabora un cadro comparativo de distintos tipos de códigos normativos que regulan a conduta humana, incluíndo o moral, reflexionando sobre a claridade ou a vaguidade dos límites entre os diferentes códigos.	CAA CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> • a • b 	B1.8. Historicidade e variedade social dos códigos morais.	B1.4. Manexar e analizar información, procedente de	EFDB1.4.1. Recoñece e valora criticamente o carácter histórico-cultural dos códigos	CCEC CD

Ética e Filosofía do Dereito				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • d • e • g • h 	<p>B1.9. Riscos do etnocentrismo na fundamentación intersubxectivista das normas morais.</p> <p>B1.10. Perda de validez e sentido das normas morais nas posicións relativistas.</p>	<p>distintos ámbitos, referida ás producións morais humanas (normas e valores), pondo de relevo os aspectos que teñen relación cos contextos históricos e culturais nos que xorden e operan, e valorando criticamente os riscos enfrontados do etnocentrismo e o relativismo.</p>	<p>morais, pondo exemplos deste carácter buscados e seleccionados en internet, e identificando os procesos de reprodución e transmisión deses códigos nos distintos contextos históricos e culturais onde xurdiron e operan.</p>	CSC
			<p>EFDB1.4.2. Recoñece os caracteres do etnocentrismo, identificando lexitimacións históricas de imposicións etnocéntricas de normas e valores morais, e amosando especial coidado por evitar esa actitude cando se axuizan valores e normas de culturas alleas.</p>	CCL CSC
			<p>EFDB1.4.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre os riscos de entender que a validez e o sentido das normas morais depende por completo do contexto social en que esas normas xurdiron e operan, para o que propón exemplos obtidos en internet e valora a posibilidade de progreso moral nos códigos, perfilando un camiño que nos puidera apartar á vez dos riscos do etnocentrismo e do relativismo extremo.</p>	CAA CD CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • g • h 	<p>B1.11. Límites da fundamentación subxectivista das normas morais.</p> <p>B1.12. Fundamentación obxectivista das normas morais. Problema da realidade dos valores.</p> <p>B1.13. Falacia naturalista.</p>	<p>B1.5. Comparar as fortalezas e as debilidades respectivas das posicións subxectivistas e obxectivistas ao respecto da fundamentación das normas morais.</p>	<p>EFDB1.5.1. Explica e valora a necesidade de que a norma sexa interior ao suxeito para que poida ser considerada como moral, expondo ao mesmo tempo o problema da existencia doutros suxeitos igualmente lexitimados para emitir normas propias, e valorando criticamente o perspectivismo moral ao que nos conduciría unha postura estritamente subxectivista.</p>	CCL CSC
			<p>EFDB1.5.2. Valora criticamente o intento de fundamentar a validez das normas morais na realidade obxectiva, en forma de entidades ou calidades morais, localizando en internet e describindo algún exemplo dese tipo de fundamentación, e reflexionando sobre a dificultade de establecer criterios para aceptar tanto a realidade desas entidades ou calidades morais como a validez dos coñecementos que puidésemos ter delas.</p>	CD CSC CAA CMCT
			<p>EFDB1.5.3. Le textos de Hume e/ou outros/as autores/as nos que se expoña a falacia naturalista, e diseña desde a súa iniciativa argumentos a favor e en contra desa tese.</p>	CAA CCL CSIEE

Ética e Filosofía do Dereito				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 2. A ética prescritiva. O problema do ben moral.				
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • e 	B2.1. Ética prescritiva e morais de segundo nivel.	B2.1. Explicar a dimensión prescritiva da ética como base para as morais de segundo nivel, e apreciar a aposta pola racionalidade destes códigos morais	EFDB2.1.1. Expón a dimensión prescritiva da ética e a súa utilidade para fundamentar códigos morais racionalmente baseados, disertando por escrito sobre as consecuencias que para a racionalidade supón a variedade destes códigos.	CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • h 	B2.2. Pequenos fragmentos de textos referidos ao ben moral de autores como Platón, Aristóteles, Epicuro, autores estoicos, Tomé de Aquino, Kant ou Stuart Mill, entre outros.	B2.2. Analizar textos filosóficos pertencentes ás principais teorías éticas, así como calquera outro que presente un claro contido moral caracterizando as súas interpretacións do ben moral.	EFDB2.2.1. Utiliza o rigor e a precisión conceptual e terminolóxica para analizar criticamente textos filosóficos de autores que se ocuparon de definir o ben moral, como Platón, Aristóteles, Epicuro, autores estoicos, Tomé de Aquino, Kant ou Stuart Mill e outros, e identifica neles os trazos máis salientables das súas teorías éticas.	CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> ● b ● d ● e ● g ● h ● m 	B2.3. O ben moral como felicidade e virtude na Antigüidade e no Medievo: Platón, Aristóteles, epicureísmo, estoicismo e Tomé de Aquino.	B2.3. Examinar o desenvolvemento da idea de ben moral como felicidade, desde a conexión entre felicidade e virtude na Grecia clásica e no cristianismo medieval, ata o xiro cara ao consecuencialismo que lle dan os autores utilitaristas ingleses no século XIX.	EFDB2.3.1. Utiliza ferramentas informáticas para elaborar unha liña de tempo que recolla os principais autores da Antigüidade e do Medievo que relacionaron ben moral e felicidade, sinalando en cada un deles os trazos máis característicos da súa reflexión.	CD CAA CSIEE
	B2.4. O utilitarismo, entre o ben moral como felicidade e o consecuencialismo contemporáneo.		EFDB2.3.2. Identifica os trazos básicos do utilitarismo, amosando tanto o que o une á tradición clásica das éticas da felicidade como o que o separa delas, por esquecerse da virtude do axente e pór nas consecuencias medibles todo o peso do xuízo moral.	CCL
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • h 	B2.5. Ética formal kantiana. O ben moral como deber	B2.4. Distinguir as principais características da ética formal kantiana e apreciar nela tanto o rigor analítico que o leva á defensa do actuar só por deber, como o innegable valor que lle dá Kant á persoa como suxeito autónomo do moral.	EFDB2.4.1. Comenta e explica as tres formulacións do imperativo categórico kantiano, pondo de relevo como cada unha delas (universalidade, persoa como ben en si e autonomía da vontade) contribúe á pura formalidade, e valorando a esixencia de rigor analítico que termina por plasmarse no amor ao deber como norma básica e máxima de acción.	CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> ● b ● d ● e ● g 	B2.6. Deontoloxía, consecuencialismo e éticas da virtude na reflexión ética contemporánea.	B2.5. Identificar as grandes correntes na reflexión ética contemporánea, incorporando na paisaxe de teorías éticas as reflexións sobre a virtude de tradicións non occidentais, e transferir á análise ética de problemáticas actuais os conceptos e os principios éticos	EFDB2.5.1. Elabora, con axuda de ferramentas informáticas, un mapa conceptual explicativo das diferenzas entre as tres grandes correntes éticas actuais (a deontoloxía, o consecuencialismo e as éticas da virtude), imaxinando situacións onde se manifesten as diferenzas entre as análises.	CD CAA CSIEE
	B2.7. Éticas da virtude nas tradicións non occidentais.		EFDB2.5.2. Procura información sobre o tratamento da virtude en distintas tradicións non occidentais, e compón un	CCL CD CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ● b ● d ● e ● g 	B2.8. O material e o formal-procedemental como bases da análise ética.			

Ética e Filosofía do Dereito				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ● h ● m ● n 		adquiridos.	pequeno relato en que o/a protagonista se enfrente a unha situación onde ten que escoller entre cumprir cunha virtude e alcanzar outros fins.	CSIEE
			EFDB2.5.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre problemáticas éticas contemporáneas, identificando as posicións que sobre eses problemas manteñen as teorías éticas, e incorporando na súa análise moral tanto o plano material como o formal-procedemental das normas, transferindo a situacións concretas os conceptos e os principios éticos adquiridos.	CCL CAA CSC
<ul style="list-style-type: none"> ● a ● b ● d ● e ● g ● h 	<p>B2.9. O ben común como maior ben na tradición das éticas da felicidade.</p> <p>B2.10. Principio e lei universal do dereito en Kant.</p> <p>B2.11. Tránsito das normas morais derivadas das éticas prescritivas ás normas xurídicas.</p>	B2.6. Explicar o papel central da idea de ben común nas éticas da felicidade, e relacionar o principio e a lei universal do dereito de Kant coa súa ética do deber, valorando como en ambos os casos as éticas prescritivas apuntan á necesidade dunha norma xurídica externa que conxugue a convivencia social coa realización das normas éticas.	EFDB2.6.1. Analiza textos de Aristóteles e de Stuart Mill onde se poña de relevo o carácter supremo do ben común.	CCL CSC
			EFDB2.6.2. Explica o principio universal do dereito e a lei universal do dereito, expondo como se formula con eles a reconciliación entre o respecto máximo ao individuo como libre e ben supremo e a harmonización necesaria entre distintas vontades autónomas obrigadas a convivir.	CCL
			EFDB2.6.3. Participa nun foro nalgunha plataforma informática onde se debata se a ética precisa do dereito para a súa realización plena, ou se poderíamos vivir só con normas morais, argumentando a súa posición con rigor terminolóxico e conceptual, amosando respecto cara ao resto de participantes e tolerancia cara ás súas preferencias e os seus puntos de vista, e tendo como guía de debate a racionalidade, a orde e a solidez dos argumentos empregados.	CCL CSC CAA CSIEE CD CMCCT
Bloque 3. O dereito				
<ul style="list-style-type: none"> ● a ● b ● e ● n 	<p>B3.1. Características esenciais distintivas das normas xurídicas.</p> <p>B3.2. Comparativa das normas xurídicas fronte ás normas morais. Semellanza, diferenzas e relación dialéctica.</p> <p>B3.3. Conflito entre legalidade e moralidade.</p>	B3.1. Identificar as características esenciais que distinguen as normas xurídicas doutros sistemas normativos, e comprender a problemática relación que ten o dereito coas normas morais, que se plasma nos casos de conflito entre legalidade e moralidade.	EFDB3.1.1. Distingue as características propias das normas xurídicas, pondo exemplos propios de como outros códigos normativos non reúnen todos eses trazos.	CCL CSIEE
			EFDB3.1.2. Explica e caracteriza con precisión a noción de dereito e a súa conexión cos principios básicos da moralidade, salientando as posibles semellanzas, diferenzas e relacións dialécticas entre as normas morais e as legais.	CCL CSC

Ética e Filosofía do Dereito				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			EFDB3.1.3. Procura información sobre a traxedia de Antígona e, tomándoa como referencia, analiza outros casos, reais ou ficticios (literarios ou cinematográficos) de dilemas e conflitos entre moralidade e legalidade.	CCL CSC CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • d • e • g • l • m • n 	<p>B3.4. Noción e características do ordenamento xurídico.</p> <p>B3.5. Lagoas xurídicas e solucións a estas.</p> <p>B3.6. Ramas do dereito</p>	<p>B3.2. Define o ordenamento xurídico en relación coa comunidade política, e valora a pretensión de que o ordenamento sexa completo e consistente, reflexionando sobre os problemas xerados pola presenza de lagoas ou baleiros xurídicos, e recoñecendo as ramas do dereito incluídas no ordenamento.</p>	EFDB3.2.1. Expón con rigor conceptual a noción de ordenamento xurídico, referíndoo á comunidade política en que impera e indicando que características presenta a súa estruturación das normas, con aprecio á racionalidade intrínseca no feito de que os ordenamentos aspiren a ser ordenados, completos e consistentes.	CCL CSC CMCCT
			EFDB3.2.2. Investiga casos de lagoas xurídicas, usando distintas fontes, e utiliza a súa iniciativa persoal para imaxinar unha situación de lagoa xurídica e expor argumentadamente o problema que supón para o ordenamento e suxerir unha posible solución.	CD CSIEE CCL
			EFDB3.2.3. Utiliza, en colaboración grupal, a técnica de brainstorming para recoller un abano moi variado de normas, e logo procura e selecciona información de distintas fontes e xera, coa axuda de medios informáticos, un mapa conceptual das ramas do dereito, define o obxecto propio de cada unha delas e sinala en que rama se situaría cada unha das normas antes recollidas.	CAA CD CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • e • g 	<p>B3.7. Suxeitos e obxectos para o dereito</p> <p>B3.8. Obriga xurídica e dereitos subxectivos. Dereitos reais e dereitos persoais.</p> <p>B3.9. Feito xurídico, acción xurídica, delito e sanción. Carácter coercitivo do dereito.</p>	<p>B3.3. Coñecer e utilizar con rigor os conceptos básicos do dereito (persoa, suxeito activo, suxeito pasivo, ben, propiedade, obriga, prestación, dereito real, dereito persoal, acción xurídica, delito, sanción, suposto xurídico, carácter coercitivo do dereito, etc.).</p>	<p>EFDB3.3.1. Realiza, usando ferramentas informáticas, un glosario cos conceptos básicos do dereito que inclúa termos como persoa, suxeito activo, suxeito pasivo, ben, propiedade, obriga, prestación, dereito real, dereito persoal, acción xurídica, delito, sanción, suposto xurídico, carácter coercitivo do dereito, etc., e fai un uso rigoroso deses termos en preferencias tanto orais como escritas.</p>	CAA CD CCL
<ul style="list-style-type: none"> ● b ● d ● e ● g 	<p>B3.10. Xeración de normas. Órganos xurídicos e competencias.</p> <p>B3.11. Aplicación do dereito. Procedemento xudicial.</p>	<p>B3.4. Recoñecer o carácter dinámico do dereito, tanto na súa vertente de xeración de novas normas por parte de órganos xurídicos competentes, como na vertente da aplicación das normas vixentes nos</p>	<p>EFDB3.4.1. Presenta nunha composición escrita distintos procedementos de creación de normas por parte de órganos xurídicos competentes que se dan no ordenamento español, reflexionando argumentadamente sobre o motivo que pon en marcha o proceso, os posibles problemas de competencias entre órganos</p>	CCL CSC

Ética e Filosofía do Dereito				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
● m		procedementos xudiciais, e usar con precisión e fluidez o léxico propio destes dous procesos xurídicos.	que poden aparecer, e os problemas de coherencia e xerarquía entre normas derivados do encaixe da nova norma co ordenamento vixente.	
			EFDB3.4.2. En colaboración grupal, procura e selecciona información en distintas fontes sobre o procedemento xudicial, e usa esa información para realizar unha presentación en soporte informático dun caso penal hipotético, que inclúa unha liña do tempo desde a comisión do delito ata a resolución do caso na xustiza penal, describindo con precisión o papel que xogan os axentes xurídicos en cada momento do procedemento.	CD CSC CCL CSIEE CCEC
● b ● d ● e ● g ● h ● m ● n	B3.12. Diferenzas entre o dereito de casos e o dereito de código.	B3.5. Expor as diferenzas entre as tradicións xurídicas do dereito de casos anglosaxón e o dereito de código continental, valorando os fitos históricos que para este último supuxeron a elaboración dunha compilación e codificación do dereito romano emprendida polo emperador Xustiniano e o código civil napoleónico, así como recoñecer e valorar outras tradicións xurídicas de corte non occidental.	EFDB3.5.1. Define xurisprudencia e distingue, a partir do papel xogado por esta figura, as tradicións do dereito de casos ("common law") e o dereito de código ("civil law"), sinalando vantaxes e inconvenientes que atope en cada tradición.	CCL CSC
	B3.13. Características do dereito de casos anglosaxón.		EFDB3.5.2. Identifica as características do dereito anglosaxón de casos, usando a súa iniciativa para as exemplificar con referentes literarios ou da cultura popular audiovisual.	CCEC CSIEE
	B3.14. O dereito romano nas compilacións e na codificación de Xustiniano como base do dereito de códigos.			
	B3.15. O código civil napoleónico como modelo das codificacións noutros países.			
	B3.16. Dereito de casos anglosaxón.			
B3.17. Tradicións xurídicas non occidentais.	EFDB3.5.3. Procura e selecciona información en internet, e realiza, en colaboración grupal, unha wiki na que os contidos destaquen o mantemento nos códigos civís actuais de categorías, institucións, conceptos e normas do dereito romano tal e como foi compilado polo emperador Xustiniano.	CD CAA CSC		
	EFDB3.5.4. Elabora un pequeno traballo de investigación sobre a orixe e o sentido do código civil napoleónico no contexto da Revolución Francesa, e a súa enorme influencia na lexislación doutros moitos países que manteñen un dereito de código.	CAA CCL		
	EFDB3.5.5. Utiliza a súa iniciativa para atopar información sobre algunha tradición xurídica de corte non occidental, como as do oriente asiático, a hindú, a musulmá, etc., e diserta argumentadamente sobre os seus trazos esenciais, analizándoa nos seus logros e	CD CSIEE CCEC CSC		

Ética e Filosofía do Dereito				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			nas súas carencias, e comparándoa co dereito de códigos continental e o dereito de casos anglosaxón.	
<ul style="list-style-type: none"> d h 	B3.18. A lexitimación do dereito nas cosmovisións mítico-relixiosas.	B3.6. Describir o papel xogado polos discursos do lexitimadores do dereito, e recoñecer algunha das primeiras xustificacións, producidas en sociedades onde imperaban as cosmovisións mítico-relixiosas	EFDB3.6.1. Le algún texto de carácter mítico-relixioso no que se faga referencia á orixe e ao valor dos códigos xurídicos, e analízao e coméntao á luz do fragmento do Eutifrón platónico, onde se discute a fundamentación relixiosa da xustiza.	CCL CSC CCEC
<ul style="list-style-type: none"> b d e h 	B3.19. Primeiros intentos de fundamentar filosoficamente o dereito. Debate entre <i>nomos</i> e <i>physis</i> na sofística grega.	B3.7. Explicar e valorar o papel dos pensadores sofistas ao debater sobre o criterio de validez das normas da pole, diferenciándoas claramente das leis naturais, e recoñecer algunha das posturas máis salientables neste debate.	EFDB3.7.1. Procura e selecciona información sobre a figura e o pensamento de autores sofistas como Protágoras, Critias, Antífote, Gorgias, Hipias, Trasímaco, Calicles e outros, e, en colaboración grupal, realiza un cadro esquemático coas posturas máis salientables de cada un ao respecto da validez da norma social ou nomos.	CD CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> b d e g h 	<p>B3.20. Iusnaturalismo</p> <p>B3.21. Posturas de Platón, o estoicismo e Cicerón ao respecto da lei natural.</p> <p>B3.22. A lei natural na escolástica de Tomé de Aquino.</p> <p>B3.23. O iusnaturalismo na modernidade en filosofía do dereito e en filosofía política.</p>	B3.8. Recoñecer os fitos máis importantes do iusnaturalismo, desde as posturas de Platón, o estoicismo e Cicerón na antigüidade clásica, pasando pola reflexión sobre a lei natural en Tomé de Aquino, e identificar as características do iusnaturalismo na modernidade, comparando o iusnaturalismo en filosofía política co que se dá en filosofía do dereito.	EFDB3.8.1. Define a posición iusnaturalista e analiza textos clásicos de Platón, Cicerón e autores estoicos onde se evidencie a existencia desa lei natural que pode ser coñecida polos seres humanos.	CCL CSC
			EFDB3.8.2. Expón a posición da lei natural no contexto da teoría da lei de Tomé de Aquino, identificando os ámbitos da acción humana nos que se manifesta, e argumentando a posición subsidiaria en que queda a lexislación positiva sobre eses ámbitos.	CCL
			EFDB3.8.3. Procura información en internet sobre o xurdimento do iusnaturalismo na modernidade nas obras de Grocio, Pufendorf ou Tomasio, e elabora un mapa conceptual onde se recollan tanto as características dese movemento que o diferencian do iusnaturalismo clásico, como as relacións de semellanza e distinción que gardan as escolas iusnaturalistas en filosofía do dereito e filosofía política.	CD CCL CSC CAA
<ul style="list-style-type: none"> d e g h 	<p>B3.24. Positivismo xurídico ou iuspositivismo</p> <p>B3.25. Obra de Kelsen. Intento dunha teoría pura do dereito.</p>	B3.9. Definir o positivismo xurídico ou iuspositivismo, comprendendo como e por que quen defende esta corrente, en especial	EFDB3.9.1. Diserta sobre os problemas que formulan as fundamentacións iusnaturalistas do dereito, relacionándoos cos que se lles presentaban ás posicións obxectivistas en ética, e expón	CCL CSC

Ética e Filosofía do Dereito				
Obxectivos	Contidos	Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencia s clave
<ul style="list-style-type: none"> ● l ● m 	B3.26. Límites do iuspositivismo	o pensador HansKelsen, presenta unha separación radical entre moral e dereito como necesaria para a formulación dunha teoría pura do dereito, estimando o intento de facer do dereito un ámbito de estudo estritamente científico, pero sendo conscientes dos límites desta posición e avaliando criticamente un dereito que se pretenda completamente amoral.	con rigor as teses básicas do iuspositivismo.	
			EFDB3.9.2. Procura e selecciona información en distintas fontes sobre o libro "Teoría pura do dereito", de Hans Kelsen, e elabora, en colaboración grupal, un esquema dos temas máis importantes tratados nel, facendo especial incidencia na separación entre dereito e moral, a concepción do dereito como unha árbore xerárquica baseada na norma fundante, ou o carácter coercitivo das normas, que apuntan ao exercicio do poder, e valorando o intento de "purificar" o coñecemento xurídico para o converter nun discurso estritamente científico.	CD CCL CAA CMCCT
			EFDB3.9.3. Participa nun debate en grupo sobre os riscos contrarios de naturalizar ou positivizar completamente o dereito, expondo de xeito argumentado as súas propias conclusións sobre as limitacións de ambos os enfoques, e amosando respecto e tolerancia polas razóns achegadas por outras persoas que poidan disentir.	CCL CSC CSIEE
Bloque 4. A xustiza, a democracia e os dereitos humanos como puntos de encontro da ética, a filosofía do dereito e a filosofía política				
<ul style="list-style-type: none"> ● a ● b ● c ● d ● e 	B4.1. A xustiza como ponte entre o dereito e a moral.	B4.1. Recoñecer a dimensión intersubxectiva da xustiza como elemento que lle permite funcionar como nexo entre a moral e o dereito, comprendendo o seu papel como finalidade dos ordenamentos xurídicos.	EFDB4.1.1. Identifica no concepto de xustiza a referencia á intersubxectividade e aos criterios para repartir bens, dereitos, obrigas e cargas entre os membros dun grupo, e explica como estes trazos permiten que sirva coma ponte entre o ámbito da moral e o do dereito, podendo ser tomada como a finalidade última dos ordenamentos xurídicos.	CSC CCL
	B4.2. A xustiza como finalidade do dereito.			
<ul style="list-style-type: none"> ● a ● b ● c ● d ● e ● g ● m ● n 	B4.3. Xustiza distributiva e os outros tipos de xustiza.	B4.2. Definir os tipos de xustiza e distinguir os criterios que poden orientar a xustiza distributiva, valorando a teoría da xustiza como imparcialidade de John Rawls ao respecto, e distinguindo as teses básicas desta teoría	EFDB4.2.1. Explica o concepto de xustiza distributiva, comparándoa cos outros tipos de xustiza.	CCL
	B4.4. Criterios para a xustiza distributiva: necesidade, mérito e igualdade.		EFDB4.2.2. Usando a técnica de brainstorming en colaboración grupal, identifica as vantaxes e os inconvenientes que presenta cada un dos principais criterios de aplicación da xustiza distributiva (necesidade, igualdade e mérito), argumenta de xeito rotatorio a favor de cada un dos criterios e extrae as súas propias conclusións.	CCL CAA CSC CSIEE
	B4.5. A xustiza como imparcialidade de Rawls: situación orixinaria e principios da xustiza.		EFDB4.2.3. Realiza, en colaboración grupal e usando a	CSC CSIEE

Ética e Filosofía do Dereito				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			súa creatividade, unha presentación audiovisual onde se presenten as teses básicas da teoría da xustiza de John Rawls, a da posición orixinal e os dous principios da xustiza, como criterios para comprobar a xustiza de determinadas situacións ou accións.	CD CAA CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • e • g • h • m • n 	<p>B4.6. Democracia: carácter específico da súa lexitimidade.</p> <p>B4.7. Léxico xurídico-político asociado ao concepto de democracia.</p> <p>B4.8. Valores democráticos: liberdade, igualdade, solidariedade e pluralismo político.</p>	<p>B4.3. Describir e valorar o carácter específico da lexitimidade democrática, usar con rigor o léxico xurídico-político asociado a este concepto, e distinguir na liberdade, a igualdade, a solidariedade e o pluralismo político os valores irrenunciáveis que inspiran os sistemas democráticos.</p>	<p>EFDB4.3.1. Explica como a democracia é a forma de goberno que máis se adecúa ao ideal de xustiza, comprendendo e valorando o carácter específico da lexitimidade democrática fronte a outras modalidades de lexitimación.</p>	CCL CSC
			<p>EFDB4.3.2. Procura e selecciona información en internet e realiza, en colaboración grupal, unha wiki sobre a democracia, onde se recollan, polo menos, os seguintes ítems: as formas de goberno alternativas, as regras básicas do xogo democrático, as súas dimensións social e liberal, os seus tipos con respecto á distribución territorial da soberanía, a representatividade, os tipos de elección, os poderes, etc.</p>	CD CCL CSC CAA CSIEE
			<p>EFDB4.3.3. Identifica e define con rigor os valores esenciais dos sistemas democráticos (liberdade, igualdade, solidariedade e pluralismo político) e, en colaboración grupal, elabora a presentación dunha distopía onde un deses valores desaparecera.</p>	CCL CSC CSIEE CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d • e • g • h 	<p>B4.9. Problema para os dereitos humanos de que o dereito se identifique co Estado. O dereito universal como problema e como necesidade.</p> <p>B4.10. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos como norma fundante dos ordenamentos xurídicos orientados á xustiza global.</p> <p>B4.11. Situación dos dereitos humanos no mundo do século XXI.</p>	<p>B4.4. Recoñecer os problemas que para a realización dos ideais de xustiza, democracia e dereitos humanos supón o feito de que haxa tantos ordenamentos xurídicos como estados, valorar os movementos a favor dunha internacionalización cada vez maior dos dereitos, e usar a Declaración Universal dos Dereitos Humanos como base xurídica de todos os dereitos internacionais, e ideal desde onde analizar ética e xuridicamente os acontecementos máis salientables da actualidade.</p>	<p>EFDB4.4.1. Explica as limitacións aos ideais de democracia, xustiza e dereitos humanos derivadas do feito de que os ordenamentos xurídicos sexan estatais, reflexiona sobre a problemática do dereito internacional, e formula as súas propias conclusións ao respecto dos medios para facer real unha xustiza global, valorando a contribución das institucións internacionais nese sentido.</p>	CCL CSC
			<p>EFDB4.4.2. Analiza os artigos da Declaración e valóraos como posible norma fundante (no sentido de Kelsen) dos ordenamentos xurídicos xustos.</p>	CCL CSC
			<p>EFDB4.4.3. Selecciona e integra fontes de información diferentes, e transfire conceptos desenvolvidos ao longo do proceso de aprendizaxe a situacións e</p>	CD CCL CSC CMCCT

Ética e Filosofía do Dereito				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			acontecementos salientables da actualidade (discriminación, tortura, terrorismo, fundamentalismo, ausencia de liberdades, etc.), examinándoos á luz da Declaración Universal dos Dereitos Humanos e argumentando sobre eles, amosando tolerancia e respecto cara ás opinións das demais persoas, pero guiándose polo rigor, a coherencia e a solidez dos argumentos empregados.	

Suliñar que estamos ante unha materia optativa de dúas horas semanais e o perfil do alumnado debera orientarse cara a estudos de Dereito, Socioloxía ou Ciencia Política, mesmo Administración Pública, da Empresa ou Economía.

Potenciaremos especialmente a reflexión filosófica do Dereito tentando achegar unha perspectiva madura do que supón a tensión entre legalidade e lexitimidade e potenciando que o alumnado achegue a súa propia concepción da xustiza ao debate.

A xudicialización da vida política tamén é un campo de interese para o noso alumnado xa que os procedementos administrativos non son neutrais e rematan sendo causa de disputa nos tribunais de xustiza, poñendo en cuestión a independencia do poder xudicial e a relación que este poder do Estado mantén co poder executivo.

Hoxe a responsabilidade social corporativa (ou ética empresarial) está a ser un dos parámetros fundamentais para garantir un desenvolvemento sustentable nun mundo globalizado (Adela Cortina), entendemos que esta reflexión sobre o papel das grandes corporacións (así como a ética do consumidor) pode levar ao alumnado a algún tipo de conclusión práctica nesta materia.

ACTIVIDADES DIDÁCTICAS:

Realización dun traballo trimestral

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

Realizaremos un traballo trimestral por avaliación. **(100% da nota)**

A proba extraordinaria de Xuño versará unicamente sobre o desenvolvemento das cuestións temáticas incluídas nos contidos mínimos. Consistirá na elaboración de tres disertacións referidas ó traballado en cada trimestre.

CONTIDOS MÍNIMOS:

B1.6. Características das normas morais.

B1.7. Normas morais e outros códigos normativos.

B1.8. Historicidade e variedade social dos códigos morais.

R1.6. Características das normas morais
B1.9. Riscos do etnocentrismo na fundamentación intersubxectivista das normas morais.
B1.10. Perda de validez e sentido das normas morais nas posicións relativistas.
B2.3. O ben moral como felicidade e virtude na Antigüidade e no Medievo: Platón, Aristóteles, epicureísmo, estoicismo e Tomé de Aquino.
B2.4. O utilitarismo, entre o ben moral como felicidade e o consecuencialismo contemporáneo.
B2.5. Ética formal kantiana. O ben moral como deber
B2.6. Deontoloxía, consecuencialismo e éticas da virtude na reflexión ética contemporánea.
B2.8. O material e o formal-procedemental como bases da análise ética.
B3.1. Características esenciais distintivas das normas xurídicas.
B3.2. Comparativa das normas xurídicas fronte ás normas morais. Semellanza, diferenzas e relación dialéctica.
B3.3. Conflito entre legalidade e moralidade.
B3.4. Noción e características do ordenamento xurídico.
B3.5. Lagoas xurídicas e solucións a estas.
B3.6. Ramas do dereito

En Vigo a 29 de setembro de 2022

DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA IES DO CASTRO - VIGO